Structuurvisie Bernheze

Gemeente Bernheze

Colofon

Structuurvisie Bernheze

Gemeente Bernheze

In opdracht van:

Februari 2010

B0E01-BER00046-01D

gerrichhauzenenpartners

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening

Inhoudsopgave

1 Inleiding **1**
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doelstelling 1
1.3 Opzet van de Structuurvisie 2
1.4 Proces Structuurvisie 3
1.5 Leeswijzer 3

2 Ruimtelijke structuur **7**
2.1 Positionering in de regio 7
2.2 Lagenbenadering 8

3 Ruimtelijk beleid **25**
3.1 Nationaal beleid 25
3.2 Provinciaal beleid 25
3.3 Gemeentelijk beleid 32

4 Visie op hoofdlijnen **39**

5 Ruimtelijk Casco **43**
5.1 Het natuurlijk systeem 43
5.2 Netwerken 46
5.3 Occupatie 47

6 Uitvoeringsprogramma: bestaand en nieuw **55**

7 Instrumentarium ten behoeve van het uitvoeringsprogramma **57**
7.1 De bestaande fondsen en reserves 57
7.2 Nieuwe fondsen 58

8 Uitvoeringsprogramma in relatie tot kostenverhaal **59**

9 Bronnen **61**
9.1 Boeken en rapporten 61

Bijlagen
Bijlage 1: Verslag ‘Een goed gesprek’ 8 juli 2009 65
Bijlage 2: Verslag ‘Openbaar debat’ 7 september 2009 69
Bijlage 3: Wijzigingen als gevolg van inspraak 75
Bijlage 4: Uitvoeringsprogramma Wonen 77

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In december 2003 heeft de gemeenteraad van Bernheze de StructuurvisiePlus 'Bernheze op Koers' vastgesteld. Dit document vormde vanaf dat moment het overkoepelende ruimtelijke beleidskader voor de gemeente Bernheze. Mede naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening in juli 2008, waardoor gemeenten verplicht zijn om te beschikken over een gemeentelijke structuurvisie, is besloten om een nieuwe Structuurvisie voor het hele gemeentelijke grondgebied op te stellen.

Enerzijds vormt de Structuurvisie een herijking van de bestaande StructuurvisiePlus. De grote lijnen die in dit uit 2003 daterende document zijn uitgezet, zijn tegen het licht gehouden en al dan niet overgenomen in voorliggende Structuurvisie. Beleidsvoornemens en ontwikkelingen die in de StructuurvisiePlus waren voorzien, zijn in de tussenliggende periode tot uitvoering gekomen of gewijzigd, waardoor behoefte bestaat aan een integrale actualisatie van het ruimtelijk beleid.
Anderzijds is de Structuurvisie aangepast aan de eisen en mogelijkheden die in de Wro zijn opgenomen. De Wro (met daarin de Grondexploitatiewet), die op 1 juli 2008 in werking is getreden, verplicht iedere gemeente te beschikken over een grondgebieddekkende Structuurvisie. Daar staat tegenover dat de Wro een gemeente met een goed uitgevoerde Structuurvisie de instrumenten biedt tot een sterke regie op de uitvoering van het ruimtelijk beleid. De gemeente Bernheze voldoet door middel van voorliggende Structuurvisie aan de voorwaarden uit de Wro.

1.2 Doelstelling

De structuurvisie moet helderheid verschaffen in het ruimtelijke beleid van de gemeente Bernheze en de wijze waarop zij deze tot uitvoering wil brengen. Deze helderheid is gewenst voor inwoners en ondernemers, als ook voor andere (semi)overheden en maatschappelijke partners.

De gemeente Bernheze beoogt met de actualisatie van de Structuurvisie meerdere doelen te bereiken:
- integrale visievorming voor de lange termijn;
- bijeenbrengen en afwegen van belangen (inhoudelijk en procesmatig);
- toetsings- en inspiratiekader voor ruimtelijke beslissingen:
  - 'bottom up' voor regionale en provinciale planvorming;
  - 'top down' voor ruimtelijke initiatieven;
- basis voor uitwerking in juridisch-planologische kaders (zoals bestemmingsplannen);
- basis voor uitvoering: stellen van locatie-eisen, verhalen bovenplanse kosten en vestigen voorkeursrecht.

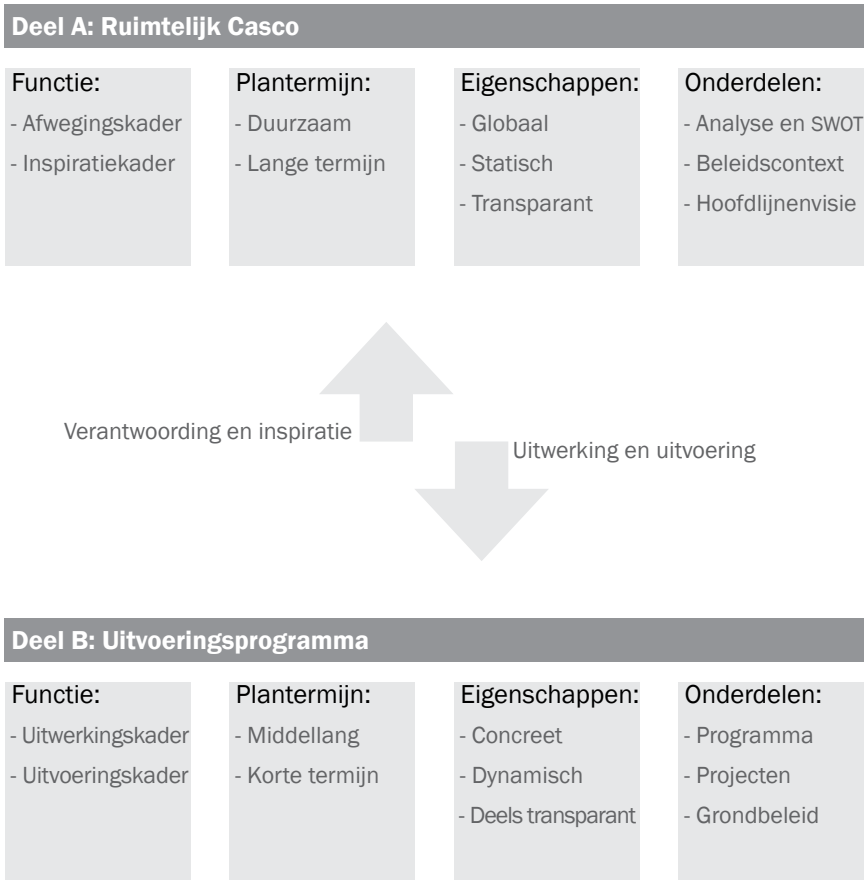

1.3 Opzet van de Structuurvisie

Om zo goed mogelijk bij eerdergenoemde doelstellingen aan te sluiten, wordt deze Structuurvisie onderscheiden in twee delen die qua globaliteit, flexibiliteit en planperiode sterk van elkaar verschillen.

Deel A: Ruimtelijk Casco

In deel A wordt vanuit een bondige analyse een visie geformuleerd op het plangebied. Deze visie bestaat uit het ontwikkelingskader (bestaand en nieuw beleid) en droombeeld (mission statement) voor de lange termijn en komt tot stand door een locatieoverstijgende discussie. Het Ruimtelijk Casco beoogt de samenhangende structuren naar boven te halen en hieraan logische strategieën te koppelen, waarmee het een casco vormt voor concrete projecten en plannen. Het is een afwegingskader, maar tegelijkertijd ook een inspiratiekader voor ruimtelijke ontwikkeling. Het Ruimtelijk Casco geeft richting zonder te spreken over een programma. Het geeft de mogelijkheden weer en is flexibel wat betreft de exacte invulling op de korte termijn.

Deel B: Uitvoeringsprogramma

In deel B worden de ruimtelijke opgaven voor de korte en middellange termijn benoemd en de meest geschikte locaties hiervoor aangewezen. Daarnaast formuleert de gemeente welke concrete projecten en plannen op korte termijn richting uitvoering worden gebracht en hoe deze gerealiseerd gaan worden. Het uitvoeringsprogramma zal periodiek worden geactualiseerd en geeft daarmee steeds voor een bepaalde periode weer, op welke wijze het droombeeld tot uitvoering wordt gebracht.

1.4 Proces Structuurvisie

Deze structuurvisie is in interactie met de gemeenteraad van Bernheze en de inwoners van Bernheze tot stand gekomen. Daarbij heeft de discussie zich, mede omdat er voortgeborduurd wordt op de Ruimtelijke Structuurvisie uit 2003, met name gericht op de onderdelen die met deze structuurvisie nieuw geagendeerd worden.
Het proces is door de gemeenteraad richting gegeven door middel van de vaststelling van de "Startnotitie Actualiseren Structuurvisie" op 19 maart 2009. Met de gemeenteraad hebben vervolgens twee informele werksessies plaatsgevonden in het voorjaar van 2009. De conclusies uit deze werksessies heeft het College van BenW verwerkt in de "Kaderstellende notitie Structuurvisie Bernheze 2010-2025". Deze notitie is ook de basis geweest voor de interactie met de inwoners van Bernheze. De kaderstellende notitie is door de gemeenteraad vastgesteld op 1 oktober 2009.

De bewoners zijn op twee manieren geraadpleegd over de richtinggevende keuzes in deze structuurvisie zoals opgenomen in de kaderstellende notitie:

- op 8 juli 2009 heeft 'Een goed gesprek' plaatsgevonden, met een 50-tal geïnteresseerde inwoners, die zich hiervoor hadden opgegeven na een publicatie / uitnodiging in de Bernhezer; de resultaten en conclusies hieruit zijn door het College van BenW meegenomen in de aan de gemeenteraad aangeboden kaderstellende notitie; het verslag van deze bijeen komst is in bijlage 1 opgenomen;
- op 7 september 2009 heeft een 'Openbaar debat' plaatsgevonden; ruim 100 belangstellenden namen deel aan een levendig debat; de gemeenteraad heeft hiervan rekenschap gegeven in de bespreking van de kader stellende notitie in de raadscommissie Ruimtelijke Zaken op 14 september 2009 en de definitieve behandeling ervan in de gemeenteraad van 1 oktober 2009; het verslag van dit debat is in bijlage 2 opgenomen.

De ontwerp-Structuurvisie heeft ter inzage gelegen van 26 oktober tot en met 7 december 2009. In bijlage 3 is een lijst van wijzigingen als gevolg van de ter inzage legging opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze Structuurvisie wordt de bestaande situatie geanalyseerd aan de hand van de lagenbenadering. De gebiedskwaliteiten worden in kaart gebracht en een korte historische schets geeft inzicht in de ontstaansgeschiedenis van Bernheze. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de beleidsuitspraken die zijn gedaan op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. Uitsluitend ruimtelijk relevante uitspraken die van invloed zijn op het ruimtegebruik in de gemeente Bernheze worden in dit hoofdstuk behandeld. Hoofdstuk 4 beschrijft de visie op hoofdlijnen en in hoofdstuk 5 wordt het Ruimtelijk Casco beschreven, het visiebeeld voor de langere termijn.
In deel B, het Uitvoeringsprogramma, wordt in eerste instantie een beeld geschetst van de reeds in gang gezette programma's en projecten. Dit is weergegeven in hoofdstuk 6+7. In hoofdstuk 8+9 is de inventarisatie van de mogelijke nieuwe programma's opgenomen.

De agenda van *'Een goed gesprek'* en het *'Openbaar Debat'*

Waar willen we uw mening over?

- De wijze waarop wij om willen en kunnen gaan met de ontwikkeling van de vijf kernen. Gaan we verder uitbreiden aan de randen van de kernen en hoe gaan we dat doen? Zijn er nog plekken binnen de bebouwde kern die we aan kunnen pakken (inbreiden)? Welke verschillen maken we daarbij tussen Heesch, Heeswijk-Dinther, Nistel rode, Vorstenbosch en Loosbroek?
- De wijze waarop we het buitengebied in (ruimtelijke) kwaliteit kunnen versterken. Moeten we nog meer ruimte bieden voor recreatie en toerisme? Hoezorgen we voor de juiste balans tussen natuur, agrarische activiteiten en recreatie en toerisme?

Deel A: Ruimtelijk Casco

2 Ruimtelijke structuur

2.1 Positionering in de regio

De gemeente Bernheze heeft een oppervlakte van ruim 9.000 hectare en telt circa 30.000 inwoners, die verdeeld zijn over de kernen Heesch, Heeswijk-Dinther, Nistelrode, Vorstenbosch en Loosbroek. De gemeente heeft een landelijk karakter waarin, naast landbouwgebieden, natuur- en bosgebieden en water domineren. De vijf kernen vormen relatief kleine stedelijke gebieden die gesitueerd zijn in en rondom een groen middengebied.

De gemeente Bernheze vormt samen met de gemeente Maasdonk en de gemeente Sint-Michielsgestel een landelijk gebied tussen de stedelijke gebieden van 's-Hertogenbosch, Oss, Uden-Veghel en Schijndel. Heesch, de meest noordelijke kern van de gemeente Bernheze, maakt deel uit van de stedelijke regio Waalboss, die verder onder meer de steden Waalwijk, 's-Hertogenbosch en Oss omvat. Ten zuidoosten van de gemeente Bernheze ligt de stedelijke regio Uden-Veghel.

De kernen van Bernheze zijn voor een belangrijk deel gericht op de grotere kernen buiten de gemeentegrenzen: Heesch is hoofdzakelijk gericht op Oss, Nistelrode op Heesch/Oss en Uden en Vorstenbosch op Veghel. Heeswijk-Dinther maakt van oorsprong deel uit van het kernenlint ten noorden van de Aa en is in belangrijke mate gericht Veghel. Mede door deze naar buiten gerichte oriëntatie is het grootste gedeelte van de gemeente (het groene middengebied) grotendeels vrij gebleven van verstedelijking.

Recreatie en toerisme zijn voor de gemeente Bernheze van bijzondere betekenis, met name in relatie tot het groene karakter van de gemeente en de aanwezige natuurgebieden, waaronder de Maashorst.

Aan de noord-, oost- en westzijde van Bernheze liggen infrastructurele routes van regionaal en nationaal belang. De gemeente Bernheze wordt in het noorden strak begrensd door de A59. In het oostelijk deel van de gemeente ligt de A50. De zuidelijke grens wordt gevormd door de Zuid-Willemsvaart met de provinciale weg N279. In het westen gaat het buitengebied van de gemeente Bernheze over in het buitengebied van de gemeenten Sint-Michielsgestel en Maasdonk. Dankzij deze omliggende wegen is de gemeente goed ontsloten op het landelijke wegennet.

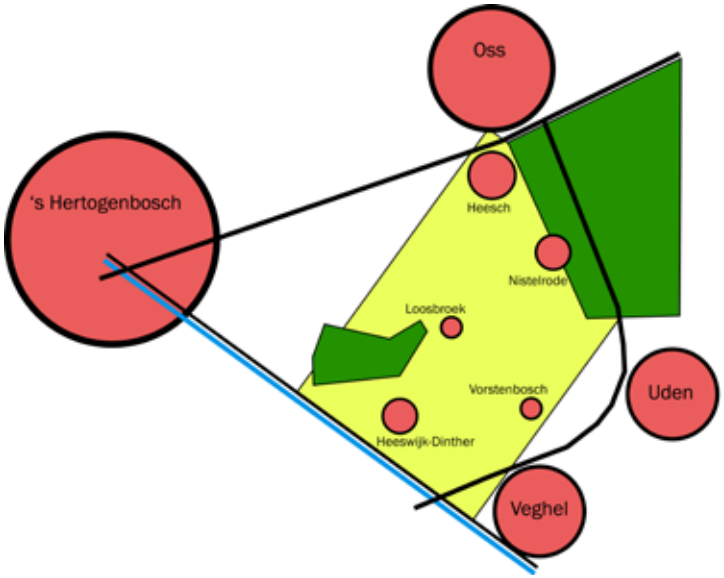

Schematische weergave positie gemeente Bernheze in de regio.

2.2 Lagenbenadering

De analyse van het plangebied is opgezet conform de lagenbenadering. De lagenbenadering is een methode van het afwegen van ruimtelijke beslissingen waarbij de meest kwetsbare waarden in een gebied sturend zijn. Ontwikkelingen in de zogenaamde bovenste lagen (wonen, werken, recreëren, etc.) richten zich daarbij op de waarden en kwaliteiten van de onderste laag (water, cultuurhistorie, natuur, etc.) en de infrastructuur. Het grote belang van de onderste lagen komt voort uit de onvervangbaarheid van deze waarden. Elke laag is namelijk aan verandering onderhevig, maar de snelheid waarmee die zich voltrekt verschilt. De onderste lagen hebben een lange geschiedenis en veranderingen daarin leggen de toekomst voor lange tijd vast. De bovenste laag is het meest aan veranderingen onderhevig.

Hierna worden de onderste laag, de middelste laag en de bovenste laag beschreven. De onderste laag (het natuurlijk systeem) gaat in op landschapskenmerken en de ontstaansgeschiedenis van de kernen. Ook belangrijke water- en groenstructuren komen aan de orde. De middelste laag (netwerken) beschrijft de infrastructurele verbindingen in de gemeente. Hieronder vallen niet alleen de (water)wegen, maar bijvoorbeeld ook de aanwezige hoogspanningsleidingen en de ecologische verbindingszones. De bovenste laag (occupatie) bestaat uit de gebruiksfuncties die de grond heeft. Naast de functies wonen en werken spelen in de gemeente Bernheze met name ook de agrarische functie en de functies toerisme en recreatie een belangrijke rol.

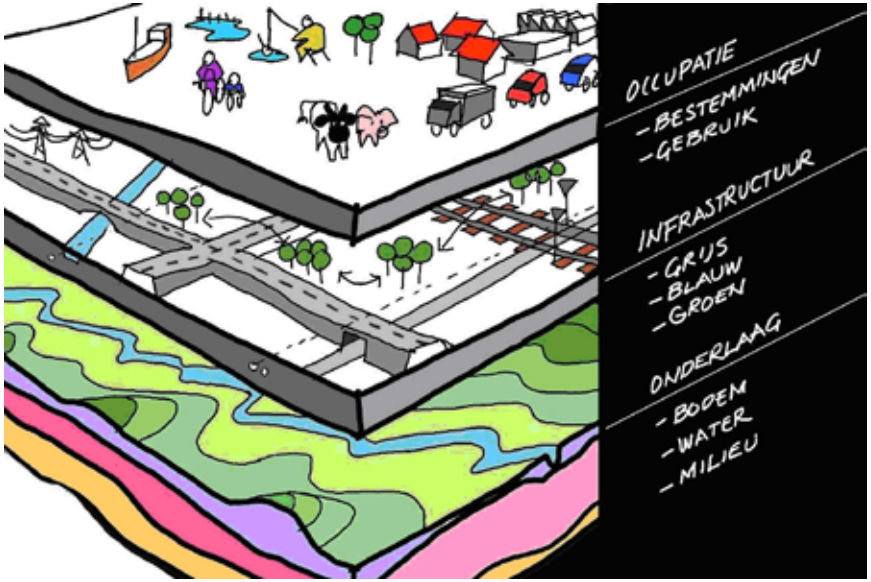

Lagenbenadering.

De uitkomsten van de analyse zijn per laag inzichtelijk gemaakt op één kaartbeeld, waarin de structuurbepalende kenmerken van de betreffende laag zijn opgenomen. Aansluitend zijn de drie lagen op elkaar geprojecteerd en vormen daarmee de ruimtelijke structuur van dit moment.

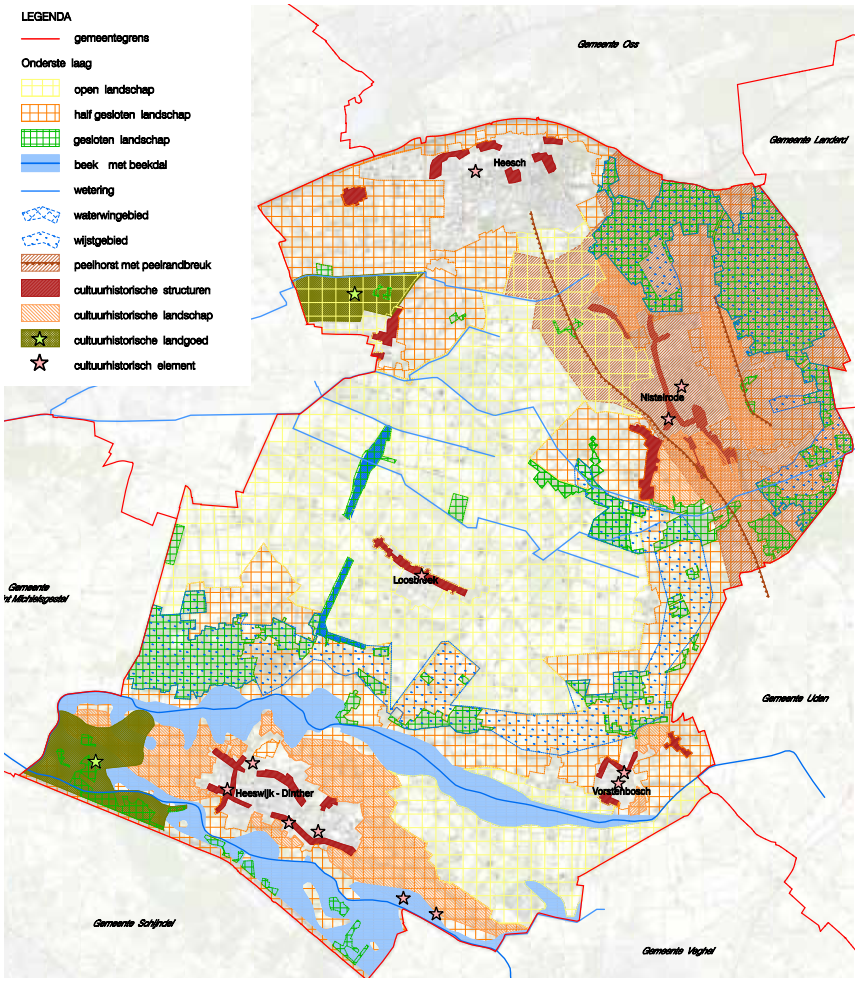

De onderste laag van de lagenbenadering; het natuurlijke systeem.

2.2.1 Onderste laag: het natuurlijk systeem

De onderste laag wordt gevormd door enerzijds de geomorfologie, de bodemtypologie en het watersysteem en anderzijds door de natuur- en landschapselementen en cultuurhistorische elementen die hier direct mee samenhangen. De occupatiegeschiedenis en ontwikkeling van de gemeente hangen nauw samen met de waarden die van oorsprong aanwezig zijn.

Geomorfologische kenmerken en de aanwezigheid van water zijn van grote invloed geweest op de ontwikkeling van de kernen binnen de gemeente.

Deze waarden geven vorm aan de kaart van het natuurlijk systeem en zijn op de hiernaast opgenomen kaart aangegeven en zullen hierna specifiek worden toegelicht.

Geomorfologie

De geomorfologische structuur van de gemeente Bernheze wordt gekenmerkt door een reliëfverschil tussen de hoger gelegen oostelijke delen (rond de Maashorst en Nistelrode) en het lager gelegen westelijk deel van de gemeente. Door geologische processen in het verleden zijn breuken in de aardkorst ontstaan, waardoor in het landschap hoger en lager gelegen gebieden (horsten en slenken) zijn gevormd. De gemeente Bernheze ligt op het grensgebied tussen de horsten en de slenken. Verder ligt de belangrijkste breuklijn (de Peelrandbreuk) net ten westen van Nistelrode. Deze breuk is op diverse plaatsen in het landschap nog zichtbaar. De breuk die ten oosten van Nistelrode aanwezig is, is minder prominent. Door de tektonische processen ligt het meest oostelijke deel van de gemeente op een hoogte van circa 18 meter + NAP. Het plateau waarop de kern Nistelrode ligt, heeft een hoogte van circa 12 meter + NAP. De Centrale Slenk ten westen hiervan heeft een hoogte van maximaal 8 meter + NAP.

In de gemeente Bernheze bevinden zich twee dekzandruggen, die in de laatste ijstijd zijn ontstaan. Één van de dekzandruggen grenst aan de noordzijde van de gemeente en loopt van Rosmalen tot Herpen. Een tweede complex van dekzandruggen strekt zicht uit van Berlicum, via Heeswijk-Dinther, naar Veghel en verder. Ook in de Centrale Slenk is een laag dekzand afgezet, dat zich heeft gevormd tot ruggen en dalen. Delen van het dekzandgebied, die van oost naar west lopen, zijn later weer verspoeld.

Water

Grondwatersysteem

Door de aanwezigheid van de Peelrandbreuk valt het grondwatersysteem in Bernheze in twee delen uiteen. Op de relatief hoog gelegen Peelhorst kan het water, dankzij de aanwezigheid van slecht doorlatende bodemlagen, niet in de bodem wegzakken waardoor het water als het ware langs de randen de Peelhorst afstroomt. Door een slecht doorlatende kleilaag langs de rand wordt het water opgestuwd en komt het als 'wijstwater' weer aan de oppervlakte. Deze wijststroken vormen de bron van vele kleine beken, die vanaf de horst in westelijke richting het lagergelegen slenkgebied instromen en uiteindelijk hun water afvoeren naar de Aa of de Groote Wetering. In het dekzandgebied van de Centrale Slenk kan het water op de dekzandruggen infiltreren.

Wijstwater is een verschijnsel in de buurt van de Peelrandbreuk.

In de lager gelegen dalen kan het water moeilijker in de bodem wegzakken en wordt het grotendeels via het oppervlaktewater afgevoerd. Het water dat op de hogere gronden infiltreert, stroomt in de richting van de beekdalen en komt hier als kwel weer naar boven.
In het westelijk deel van de gemeente Bernheze bevindt zich het grondwaterbeschermingsgebied Loosbroek. Binnen het grondwaterbeschermingsgebied bevinden zich twee waterwingebieden, die worden omgeven door een boringsvrije zone.

Oppervlaktewatersysteem

Het oppervlaktewatersysteem in Bernheze bestaat uit een aantal beken en afwateringskanalen die het water van de hoger gelegen Peelhorst in noordwestelijke richting afvoeren. De beken Aa en Leijgraaf (zijbeek van de Aa) in het zuidelijk deel van de gemeente zijn de belangrijkste natuurlijke afwateringskanalen. De beken zijn in het verleden genormaliseerd om de afvoersnelheid te vergroten. De beken, met hun beekdalen, vormen de belangrijkste structurerende elementen voor het zuidelijk deel van de gemeente. Het noordwestelijk deel van het plangebied is een intermediair gebied, waar de afwatering van nature slecht is.

De Brabantse Aa.

Een afwateringskanaal.

Om de afwatering te verbeteren zijn hier in het verleden afwateringskanalen (Graanloop-Groote Wetering en Venloop-Bleekloop) gegraven en zijn kleinere natuurlijke beeklopen gekanaliseerd. De beekdalen, die karakteristiek zijn voor de Aa en Leijgraaf, ontbreken langs deze kunstmatige of gekanaliseerde weteringen.

De verhouding tussen de infiltratiegebieden, intermediaire gebieden en kwelgebieden, is van belang voor de hydrologische situatie in de gemeente. Infiltratie op de Peelhorst heeft wijst tot gevolg, wat een belangrijke bron vormt voor de beekjes die uiteindelijk samenkomen in de Aa of de Groote Wetering. De intermediaire gebieden in de Centrale Slenk voeren hun water via het oppervlak in noordwestelijke richting af.

Tenslotte hebben de infiltratiegebieden van de Heeswijkse Bossen en het gebied rond de Bedafse Bergen (gemeente Uden) een hydrologische relatie met de Aa en de Leijgraaf, omdat het geïnfiltreerde water als kwelwater weer omhoog komt in de beekdalen.

Landschap

Het beeld van het huidige landschap is in belangrijke mate bepaald door de geomorfologische en waterhuishoudkundige kenmerken van de ondergrond. Het landschap is in de loop der jaren grotendeels gevormd door het agrarische gebruik, waarbij de aanwezige verschillen tussen hoog en laag en tussen nat en droog naar voren komen in het grondgebruik (in mindere mate dan in het verleden).

Op de hoge, droge gronden van de Peelhorst en de dekzandruggen in de Centrale Slenk zijn bosgebieden aanwezig. De bosgebieden op de Peelhorst, in het noordoostelijk deel van de gemeente, maken deel uit van het grote bosgebied de Maashorst, dat in oostelijke richting doorloopt en is aangemerkt als Regionale Natuur- en Landschapseenheid (RNLE). Op de dekzandruggen in de Centrale Slenk zijn kleinere, meer solitaire bosgebieden aanwezig. In de laag gelegen, natte beekdalen is van oudsher met name plaats voor vochtige graslanden en broekbossen.

In de beekdalen en op de dekzandruggen rond de historische bebouwingsconcentraties heeft het agrarische gebruik van de gronden geleid tot een halfopen landschap met oude bouwlanden, boscomplexen en kronkelende wegen. Op de dekzandvlakten van de Centrale Slenk is sprake van een open landschap. Dit gebied, dat deels bestaat uit jonge ontginningen, kent een grootschalige, rationele verkaveling ten behoeve van de landbouw. Langs de wegen is plaatselijk opgaande beplanting aanwezig, maar verder wordt het gebied gekarakteriseerd door een grote mate van openheid.

Solitaire bosgebieden en het halfopen landschap geven een duidelijk beeld weer van het landelijke deel van de gemeente.

Cultuurhistorie

De eerste occupatie is ontstaan op de rand van de beekdalen en de hoger gelegen zandgronden. In de periode tussen de 15e en de 18e eeuw werden aangrenzend aan de beekdalen woeste gronden ontgonnen ten behoeve van de landbouw. Vanaf het midden van de 19e eeuw heeft grootschalige heideontginning geleid tot forse uitbreiding van de landbouwgronden.

Kenmerkend voor deze latere ontginningen is de grootschaligheid en openheid, in tegenstelling tot de relatieve kleinschaligheid van de bouwlanden rond de historische nederzettingen. Dit onderscheid tussen de oude bouwlanden en de jonge ontginningen is in de huidige situatie nog herkenbaar, zij het dat door de schaalvergroting van (intensieve) veehouderij en akkerbouw de verschillen zijn genivelleerd.

Voor de ontwikkeling van de nederzettingen in de gemeente Bernheze is met name de ligging aan belangrijke doorgaande routes tussen grotere plaatsen in de omgeving van belang. Zo ligt Nistelrode aan de route tussen Oss en Uden en Vorstenbosch aan de weg tussen Uden en Veghel. Heesch ligt op de kruising van de routes 's-Hertogenbosch - Grave en Oss - Uden. Heeswijk-Dinther maakt deel uit van het lint van kernen langs de Aa, dat van Rosmalen naar Veghel loopt en waarvandaan ook de kern Loosbroek is ontstaan.

De oorspronkelijke dorpslinten, die aan de routes zijn ontstaan, zijn waardevol als historische structuur. Deze zijn uitgegroeid tot een kern of zijn beperkt gebleven tot een bebouwingscluster. Daarnaast liggen ook in het buitengebied enkele bebouwingsconcentraties met een cultuurhistorische betekenis. Karakteristieke historische gebouwen zijn nog aanwezig in de vorm van kerken en molens. Een terrein met een zeer waardevolle historisch-stedenbouw kundige structuur is de Abdij van Berne in Heeswijk. Het grotendeels omgrachte kloostercomplex is gesitueerd ten noorden van de kom van Heeswijk en is voorzien van een monumentale poort. Het landgoed Kasteel Heeswijk is het meest waardevolle historisch-landschappelijke element van de gemeente Bernheze. Het landgoed ligt aan de noordzijde van het beekdal van de Aa, tussen Heeswijk en Middelrode. Naast de bebouwing zelf is ook de wegenstructuur met kenmerkende laanbeplanting in en om het landgoed van belang.

Het dorp Heeswijk-Dinther kent een lange verbondenheid met de Abdij van Berne en het kasteel Heeswijk.

Verder zijn in de gemeente Bernheze met name historische groenstructuren van cultuurhistorische waarde. De bos- en heidegebieden van de Maashorst zijn waardevol, net als een aantal bosgebieden en wegbeplantingen in het agrarische gebied.

Ook de stuifzandwallen van de Heeswijkse bossen bij Heeswijk, de Dintherse Heide bij Dinther en de Bergakkers te Vorstenbosch zijn waardevol te noemen, omdat zij een beeld geven van de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Deze laatste stuifzandwal maakt deel uit van het grotere complex van de Bedafse Bergen.

Op dit moment is gemeente Bernheze bezig met het opstellen van archeologiebeleid. Dit beleid zal straks bestaan uit een archeologische beleids- en verwachtingenkaart en een beleidsnota archeologie. Dit beleid zal in de loop van 2010 gereed zijn. De archeologische beleids- en verwachtingenkaart wordt ook meegnomen in de bestemmingsplannen. Totdat het nieuwe beleid is vastgesteld wordt de archeologie getoetst aan de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart en de IKAW.

De Cultuurhistorische Waardenkaart van de gemeente Bernheze. Hierop zijn onder andere de historische groenbeplanting en historische ruimtelijke ontwikkelingen op weergegeven.

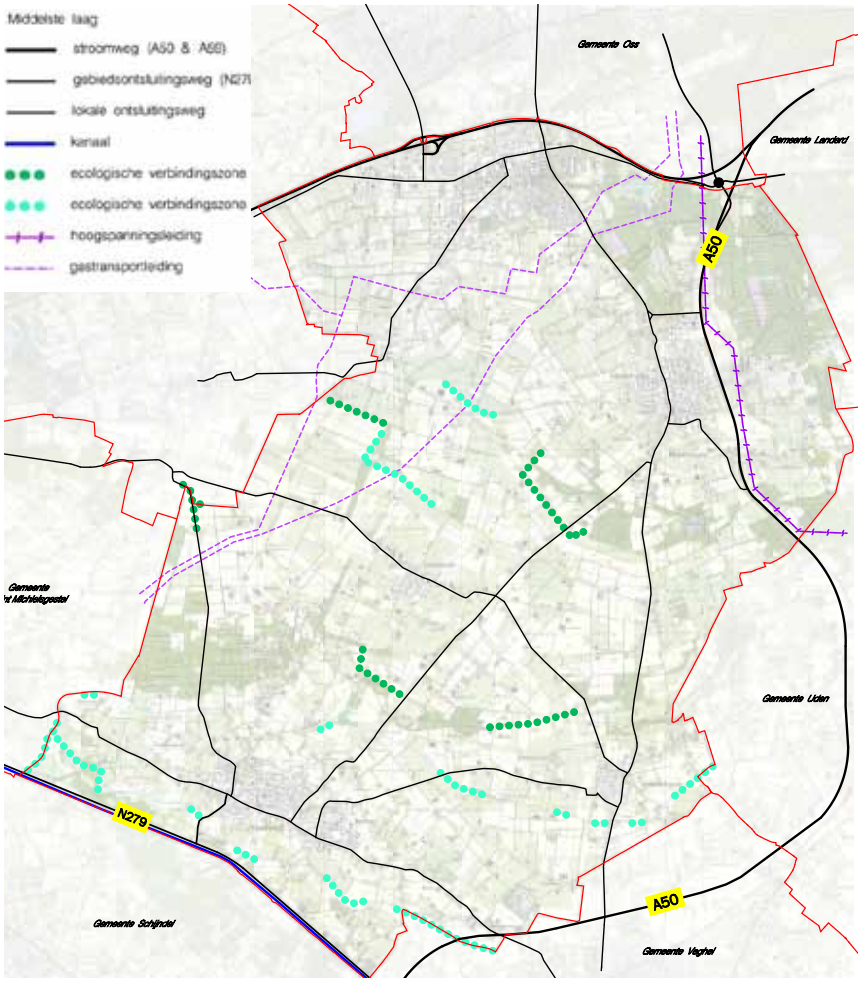

De middelste laag van de lagenbenadering; het netwerken systeem.

2.2.2 Middelste laag: netwerken

In de netwerkenlaag is de huidige structuur van wegen en waterwegen opgenomen. Daarnaast zijn op het kaartbeeld ook de aanwezige hoogspanningsverbindingen en gastransportleidingen opgenomen. Tenslotte maken de ecologische verbindingszones in de gemeente deel uit van de netwerkenlaag. Deze infrastructurele werken vormen samen in de hiernaast opgenomen kaart de netwerkenlaag. Hierna worden zij verder toegelicht.

Wegen

De gemeente Bernheze wordt aan de noordzijde begrensd door de A59. De A59 sluit op het knooppunt Paalgraven aan op de snelweg A50, die ten oosten van Nistelrode ligt. De N279, die het tracé van de Zuid-Willemsvaart volgt, is gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg. Deze wegen liggen aan de rand van het gemeentelijk grondgebied en zijn gecategoriseerd als zijnde stroomwegen. De belangrijkste wegen in en tussen de verschillende kernen zijn aangemerkt als erftoegangswegen, maar ze dragen wel bij aan de lokale ontsluiting van de kernen.

Een onderdoorgang bij de A59.

De N279 gelegen naast de Zuid-Willemsvaart.

De vijf kernen liggen binnen dit stelsel van stroom- en gebiedsontsluitingswegen. Hierdoor is er vanuit de meeste kernen een directe aansluiting op de omliggende stroomwegen, waardoor de bereikbaarheid van de individuele kernen vanaf het landelijke wegennet goed is. De ligging van de verschillende kernen ten opzichte van de omliggende (snel)wegen is gunstig, de verbindingen tussen de kernen onderling beperkt. De routes volgen in een aantal gevallen nog het tracé van historische wegen, bijvoorbeeld de route van Heesch naar Heeswijk die via Vinkel of via Nistelrode loopt. De historisch gegroeide 'naar buiten' gerichte oriëntatie van de kernen (oriëntatie vanuit Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther op de stedelijke regio's) is hier mede debet aan.

Het openbaar vervoer tussen de kernen binnen de gemeente is niet optimaal. Directe verbindingen tussen de kernen ontbreken in veel gevallen. Nistelrode en Heesch liggen op de buslijn tussen Oss en Uden. Heeswijk Dinther ligt op de lijn tussen Veghel en 's-Hertogenbosch. De overige openbaar vervoersverbindingen tussen de kernen worden verzorgd door buurtbusdiensten.

Waterwegen

In de gemeente Bernheze is één belangrijke waterweg aanwezig. Langs de zuidelijke grens van de gemeente loopt de Zuid-Willemsvaart, die een verbinding vormt tussen Maastricht en 's-Hertogenbosch. Het kanaal wordt gebruikt door de beroepsscheepvaart en wordt verbreed en deels (ter hoogte van 's-Hertogenbosch) verlegd, waardoor het bevaarbaar wordt voor grotere schepen. De Zuid-Willemsvaart maakt deel uit van het nationale vaarwegennet, maar is ook voor de recreatieve scheepsvaart van belang als doorgangsroute.

Kabels en leidingen

In het oostelijk deel van de gemeente, langs de A50 is een hoogspanningsverbinding aanwezig. Daarnaast ligt het tracé van twee gastransportleidingen over het grondgebied van de gemeente.

Ecologische verbindingszones

Door het groene hart van de gemeente Bernheze loopt een aantal ecologische verbindingszones, die deels al aanwezig zijn en deels nog (verder) worden ontwikkeld. De verbindingszones vormen verbindingen tussen verschillende ecologisch waardevolle gebieden binnen en buiten de gemeente of zijn gelegen langs lijnvormige elementen zoals de Aa en de Leijgraaf. Er wordt onderscheid gemaakt in natte ecologische verbindingszones, die de tracés van de beken en weteringen volgen en droge verbindingszones, die veelal verbindingen vormen tussen verschillende bosgebieden. Op de kaart zijn alleen de aanwezige delen van de verbindingszones opgenomen.

De Zuid-Willemsvaart.

De hoogspanningskabel gelegen aan de oostzijde van de gemeente.

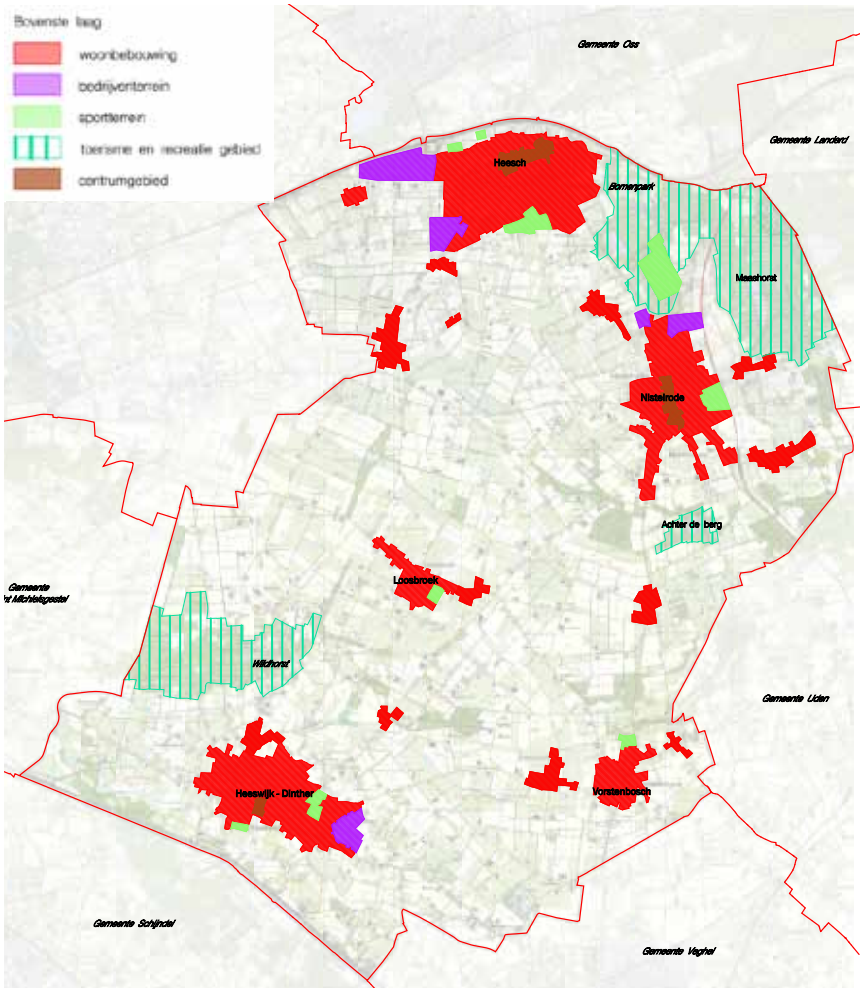

De bovenste laag van de lagenbenadering; het occupatie systeem.

2.2.3 Bovenste laag: occupatie

De bovenste laag bevat de gebruikspatronen die door de verschillende gebruikers bepaald worden. In wezen bevat deze laag de verschillende functies die in het gemeentelijk grondgebied aanwezig zijn; functies die vaak terug te voeren zijn op het aanwezige natuurlijke systeem, de (cultuur)historische ontwikkeling (de onderste laag) en een nauwe relatie hebben met de aanwezige netwerken (de middelste laag). De bovenste laag bevat onder meer de functies landbouw, wonen, werken, voorzieningen, recreatie en toerisme.

Bovenstaande gebruiken krijgen hun bestemming aan de hand van de onderste twee lagen. De bestemmingen zijn hiernaast op de kaart aangegeven en zullen hierna worden toegelicht.

Landbouw

Het grootste gedeelte van de gronden binnen de gemeentegrenzen (zo'n tweederde deel) is in gebruik als landbouwgrond. Het aandeel akkerbouw is relatief beperkt. Bedrijven met graasdieren (melkvee, geiten, schapen) en hokdieren (varkens, pluimvee) komen wel veel voor. In het westelijk deel van de gemeente komen overwegend grootschalige kavels voor die na de ruilverkaveling zijn ontstaan. In de directe omgeving van de kernen, op de oude bouwlanden, is de verkaveling kleinschaliger.

Boerderij gelegen aan grootschalige kavels, vormgegeven door bomenrijen en bospercelen.

Recreatie en toerisme

De gemeente Bernheze speelt een zekere (deels bovenlokale) rol op het gebied van recreatie en toerisme. Dit wordt bepaald door de bos- en natuurgebieden, de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied, de aanwezige cultuurhistorische elementen (landgoederen, dorpskernen) en de aanwezige specifieke recreatieve en toeristische voorzieningen.
Landgoed 'De Wildhorst' in de Heeswijkse Bossen levert het grootste aandeel in de gemeentelijke verblijfsrecreatieve capaciteit. Hier bevinden zich een bungalowpark en een camping met diverse voorzieningen. Verder zijn er in de gemeente diverse (mini)campings en boerderijen aanwezig en zijn er enkele blokhutten voor groepen. Het aantal hotelaccommodaties is beperkt.
Voor dagrecreatie is, naast 'De Wildhorst', met name het bosgebied 'De Maashorst' van belang. De Maashorst, het grootste aaneengesloten natuurgebied in Noord-Brabant, strekt zich uit over het grondgebied van de gemeenten Bernheze, Landerd, Oss en Uden en bestaat uit een afwisselend landschap, waarin bosgebieden, heidevelden en cultuurland elkaar afwisselen. Het Bezoekerscentrum Slabroek heeft een functie voor natuur- en milieueducatie. In Heesch bevindt zich het Bomenpark (arboretum). De verschillende cultuurhistorische elementen, waaronder Kasteel Heeswijk en de historische dorpskernen, spelen ook een rol in de toeristisch-recreatieve structuur, net als de aanwezige horecagelegenheden.

Bungalowhuizen in recreatiepark 'de Wildhorst'.

Het informatiecentrum voor het bomenpark.

Ten noorden van Nistelrode is een golfterrein aanwezig. Daarnaast liggen in het buitengebied van Nistelrode een zweefvliegveld en een vliegveld voor minivliegtuigen.

Naast verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen spelen recreatieve routes een belangrijke rol. Routes voor auto's, maar met name voor fietsers, wandelaars en ruiters spelen een belangrijke rol op toeristisch vlak. Met name in de bosgebieden, maar ook in het meer open landschap rond de kernen en in het groene middengebied, zijn routes aanwezig. Ondanks de aanwezigheid van waterlopen is weinig sprake van watergebonden recreatie. Mogelijkheden voor kanovaren zijn er op de Aa en de Groote Wetering, maar verder zijn de mogelijkheden redelijk beperkt.

Wonen

De circa 30.000 inwoners die de gemeente Bernheze anno 2009 telt, zijn verdeeld over de vijf kernen. In Heesch wonen de meeste inwoners: circa 12.500, Heeswijk-Dinther telt circa 8.200 inwoners, Nistelrode circa 6.000. inwoners en in de kernen Vorstenbosch (circa 1.550 inwoners) en Loosbroek (circa 1.250 inwoners) wonen aanmerkelijk minder mensen. Met betrekking tot bebouwing komt naast de vijf kernen relatief veel bebouwing voor in het agrarische buitengebied. De bebouwing bestaat voor een deel uit verspreide boerderijen en burgerwoningen. Op een aantal locaties is de bebouwing geclusterd en is sprake van een bebouwingsconcentratie. In veel gevallen betreft het relatief kleine gemeenschappen, die op een kruising van historische routes zijn gesitueerd.
Vier van de vijf kernen liggen in een 'hoefijzervorm' rond het groene middengebied van de gemeente. Loosbroek heeft een relatief centrale ligging en bevindt zich tussen het agrarische landschap van de jonge ontginningen. De ontstaansgeschiedenis en de latere groei (in meer of mindere mate) van de verschillende kernen wordt nog weerspiegeld in de ruimtelijke structuur van de kernen.

De structuur van de ‘dubbelkern’ Heeswijk-Dinther, dat in een langgerekte vorm parallel aan de Aa is ontstaan, is bijvoorbeeld heel anders dan het meer compacte Vorstenbosch of het relatief kleine Loosbroek.
Bernheze wordt gekenmerkt door een groen karakter. De kernen zijn door de jaren heen relatief klein gebleven, waardoor ook in deze gebieden het contact met het buitengebied nog vaak aanwezig is. In Heesch, dat deel uitmaakt van de stedelijke regio Waalboss en op korte afstand van Oss ligt, is een meer stedelijke ontwikkeling te zien.

Winkelvoorzieningen en horeca

In de kernen Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther is sprake van een centrumgebied waar voorzieningen zijn geclusterd. Deze kernen zijn grotendeels zelfvoorzienend en hebben op gemeentelijk niveau een verzorgingsfunctie. Op korte afstand van de gemeentegrenzen zijn in de grotere kernen Oss, Uden en Veghel voorzieningen aanwezig die grootschaliger van aard zijn (breder en specialistisch winkelaanbod, bioscoop, theater etc.). In Vorstenbosch en Loosbroek zijn nauwelijks consumentverzorgende voorzieningen aanwezig. Deze kernen zijn aangewezen op de voorzieningen in de drie grotere kernen binnen de gemeente of in de steden die buiten het gemeentelijk grondgebied vallen.

Een modezaak in Nistelrode. Een tuincentrum in Vorstenbosch. Het winkelcentrum van Heeswijk-Dinther. Een uitgaansgelegenheid in Loosbroek.

Educatieve voorzieningen

In elk van de kernen is basisonderwijs aanwezig. Daarnaast zijn er twee scholen voor voortgezet onderwijs: het Hooghuis Lyceum in Heesch en gymnasium Bernrode in Heeswijk-Dinther.

Bedrijvigheid

Naast de bedrijvigheid op het gebied van landbouw, is bij verschillende kernen een bedrijventerrein gesitueerd. Bernheze is geen ‘werkgemeente’. Vergeleken met de omgeving is de werkgelegenheidsfunctie vrij laag, wat betekent dat relatief veel inwoners buiten de gemeente werkzaam zijn. De grootste bedrijventerreinen in de gemeente liggen bij Heeswijk-Dinther, Nistelrode en met name bij Heesch. Verder komen in de verschillende kernen en langs de wegen in het buitengebied verschillende solitaire bedrijfsvestigingen voor. Op veel locaties in het buitengebied passen de bedrijven in het karakter van de wegen en de ontstaansgeschiedenis van de linten.

Lokale bedrijvigheid.

Ruimtelijke structuur van de kernen

De vijf kernen in de gemeente kennen elk een eigen ontstaansgeschiedenis, die afhankelijk is van de ondergrond en de aanwezige netwerken. In de loop van de tijd heeft elke kern zich op zijn eigen wijze ontwikkeld, waardoor elke kern een kenmerkende ruimtelijke structuur heeft. Hierna wordt per kern een korte beschrijving van de huidige ruimtelijke structuur en de aanwezige kwaliteiten gegeven.

Heesch

Heesch is de grootste kern en de hoofdkern van de gemeente Bernheze. In de stedenbouwkundige structuur en de groenstructuur zijn de geschiedenis en ontwikkeling van het dorp afleesbaar. Heesch ligt op de overgang van de Peelhorst in het oosten, de jonge ontginningen in het zuiden en het dekzandlandschap in het noorden. De oudste bebouwing staat aan de noordrand van het dorp, met de slingerende Mgr. van den Hurklaan als centrale ontsluiting. Na de aanleg van de doorgaande wegen Bosschebaan, 't Dorp - Graafsebaan en de Nistelrodeseweg - Osseweg is Heesch sterk uitgebreid met woonwijken uit verschillende perioden. Ten westen van het dorp zijn bedrijventerreinen gerealiseerd.

Het huidige dorpscentrum bevindt zich aan De Misse, het centrale plein in Heesch. De kern Heesch heeft uitgebreide winkel- en sportvoorzieningen. Het groen in de kern bestaat voornamelijk uit laanbeplanting langs de linten.

De noordrand van Heesch, tussen de kern en de A59, is een overgangszone, waar naast wonen met name agrarische gronden liggen. De randen van Heesch zijn vanaf het buitengebied nauwelijks waar te nemen. Andersom geldt ook dat het buitengebied vanuit de kern nauwelijks te ervaren is. Ten zuidoosten van de kern ligt het bosgebied van de Maashorst. Ten zuiden en westen van de kern liggen agrarische gronden. Cultuurhistorisch waardevolle elementen in de kern zijn met name de oude dorpslinten. Rondom de kern liggen daarnaast enkele historische groenstructuren.

Heeswijk-Dinther

Heeswijk en Dinther zijn ontstaan op de oeverwal die tussen de beekdalen van de Aa en Leijgraaf is gelegen. Op de brede dekzandrug zijn twee kernen ontstaan te midden van een complex van akkers en weilanden, waar een kleinschalig kampenlandschap is ontstaan.

Het oude Raadhuis van Heesch.

Nieuwbouwwoningen in De Hoef II.

Geplande woningbouw in Heeswijk-Dinther.

De kerk gelegen aan het Raadhuisplein.

Door uitbreiding van de bebouwing op aangrenzende akkers zijn de kernen Heeswijk en Dinther aan elkaar gegroeid.

De ruimtelijke structuur wordt bepaald door de aaneengesloten lintbebouwing van de voormalige kernen, parallel aan het dal van de Aa. Na de samenvoeging is tussen Heeswijk en Dinther, rondom Plein 1969, een nieuw dorpscentrum met winkels en voorzieningen gerealiseerd.

De centrale ruimtes van de vroegere dorpen (met karakteristieke open ruimtes en monumentale bomen) zijn, net als de historische lintstructuur, nog herkenbaar aanwezig. Uitbreidingen van de kern liggen met name aan de noordzijde van de oorspronkelijke lintbebouwing. Aan de oostzijde van de kern ligt een klein bedrijventerrein, dat qua maat en schaal goed bij de kern past.

Heeswijk-Dinther heeft aan de noordzijde van de kern, richting de Leijgraaf, een kleinschalige dorpsrand met waterlopen, bomenrijen en bosjes. Aan de zuidzijde, richting de Aa, is sprake van een meer transparante overgang tussen het dorp en het beekdal. De laanbeplanting langs de Hoofdstraat is op enkele plaatsen onderbroken. Enkele oude wegen verbinden, met veelal restanten van laanbeplanting, de historische centra met het buitengebied. In Heeswijk vormt de abdij met bijbehorende lanen een karakteristiek element in de groenstructuur. De monumentale beplanting rond de abdij staat niet in relatie met de groenstructuur van Dinther en langs de Hoofdstraat. De dorpsranden zijn over het algemeen zacht te noemen, met uitzondering van de harde rand langs de uitbreiding aan de noordzijde van de kern. In Heeswijk-Dinther hebben de oude linten een cultuurhistorische waarde. Daarnaast zijn de Abdij van Berne en diverse historische groenstructuren aan te merken als waardevol.

Nistelrode

Nistelrode maakt deel uit van een reeks van oude ontginningen op de Peelhorst, die langs de Peelrandbreuk liggen. De ruimtelijke structuur van Nistelrode wordt bepaald door lintbebouwing in een noord-zuidrichting, evenwijdig aan de Peelrandbreuk.

Nistelrode heeft een historisch centrum met karakteristieke driehoekige pleinen en historische bebouwing. De structuur van de uitbreidingen van Nistelrode loopt hoofdzakelijk evenwijdig aan de oude wegenstructuur. Kenmerkend voor de ruimtelijke structuur zijn de buurtschappen Menzel, Donzel, Kantje en Maxend, die met Nistelrode zijn verbonden door een aaneengesloten lint van voornamelijk agrarische bebouwing. Aan de noordzijde van de kern, tussen de woonbebouwing van de kern en de Noorderbaan (die aansluit op de A50), ligt het kleinschalige bedrijventerrein Kleinwijk. De oude wegen naar het centrum zijn voorzien van laanbeplanting, die veelal is onderbroken of versnipperd. Vanuit het buitengebied strekt het groen op een aantal locaties nog relatief ver door tot de kern. In één van deze groene lobben bevindt zich de molen.

Een oud lint en nieuwbouw vlakbij de kerk van Nistelrode.

De randen van de kern hebben een verschillend karakter. In het noorden en oosten wordt het bebouwd gebied begrensd door de Noorderbaan en de A50. Het gebied tussen de kern en de A50 is ingevuld met een sportpark en agrarische percelen. De west- en zuidrand zijn over het algemeen zacht te noemen. Ten noorden van de Noorderbaan liggen de bosgebieden van de Maashorst. In het westen en zuiden liggen agrarische gronden. De historische linten, die alle min of meer parallel aan de Peelrandbreuk lopen, hebben cultuurhistorische waarde, net als enkele landwegen ten westen van het dorp en enkele historische groenstructuren in het buitengebied.

Vorstenbosch

Vorstenbosch is een relatief jonge ontginningskern. De oude akkercomplexen rond het dorp zijn daardoor klein en dankzij de structuur van dekzandruggen en dalen komen in de omgeving van Vorstenbosch relatief veel bosjes en struwelen voor. Vorstenbosch is een typisch esdorp met slingerende, met eiken beplante wegen met oude bebouwing die het dorp verbindt met het buitengebied. Op het kruispunt van de uitwaaierende linten bevindt zich het centrale Meester Loeffenplein. In de gebieden tussen de linten hebben op kleine schaal planmatige uitbreidingen plaatsgevonden.
De hoofdstructuur is noord-zuid gericht, met de Kerkstraat – Heuvel (de weg tussen Schijndel en Nistelrode) als belangrijkste drager. In het hart van de kern bevindt zich de molen ‘Windlust’.

Langs de linten ontbreekt een structurerende boombeplanting, waardoor de groen-structuur van het dorp versnipperd is. Doordat de doorgaande wegen buiten de kom wel zijn beplant met bomen, is de samenhang verloren gegaan. De kern wordt in het noorden begrensd door de bosgebieden, die een uitloper vormen van de Bedafse Bergen. Op korte afstand ten zuiden van de kern bevindt zich het beekdal van de Leijgraaf. Ten oosten en westen van de kern liggen akkercomplexen. De randen van Vorstenbosch zijn over het algemeen zacht. Ten noorden en zuiden van de kern, in het buitengebied, bevinden zich enkele historische groenstructuren.

Twee-onder-een-kapwoningen en de windkorenmolen ‘de Windlust’.

Loosbroek

Loosbroek is een relatief jonge ontginningskern, die in het open agrarische landschap in het westelijk deel van de gemeente ligt. Het dorp heeft een landschappelijk karakter en vrijwel het gehele dorp kent een sterke relatie met het buitengebied. Het landschap rond de kern wordt gekenmerkt door natte en jonge ontginningen met een rationele verkaveling.

Loosbroek bestaat uit een dorpslint dat in oost-westelijke richting loopt alsook een meer planmatig opgezette woonbuurt (ten zuiden van dit lint) welke doorsneden wordt door de doorgaande straten Krommedelseweg en Schaapsdijk - Koningsstraat. De groenstructuur in Loosbroek bestaat uit bomenrijen van verschillende soorten langs de doorgaande wegen en beplanting in de woonstraten. De kenmerkende landschappelijke ligging en bijbehorende lineaire structuur komen niet goed tot uitdrukking in de groenstructuur.

De randen van het dorp en de doorgaande wegen sluiten aan op het landschappelijk karakter en hebben een passende inrichting. De woonstraten hebben een meer stedelijk karakter. De randen van het dorpslint zijn zacht en vanaf het dorpslint bestaan met name in noordelijke richting, waar geen uitbreiding heeft plaatsgevonden, nog zichtlijnen naar het buitengebied. Ten oosten van het dorp is een historische groenstructuur aanwezig.

Woningbouw in Loosbroek.

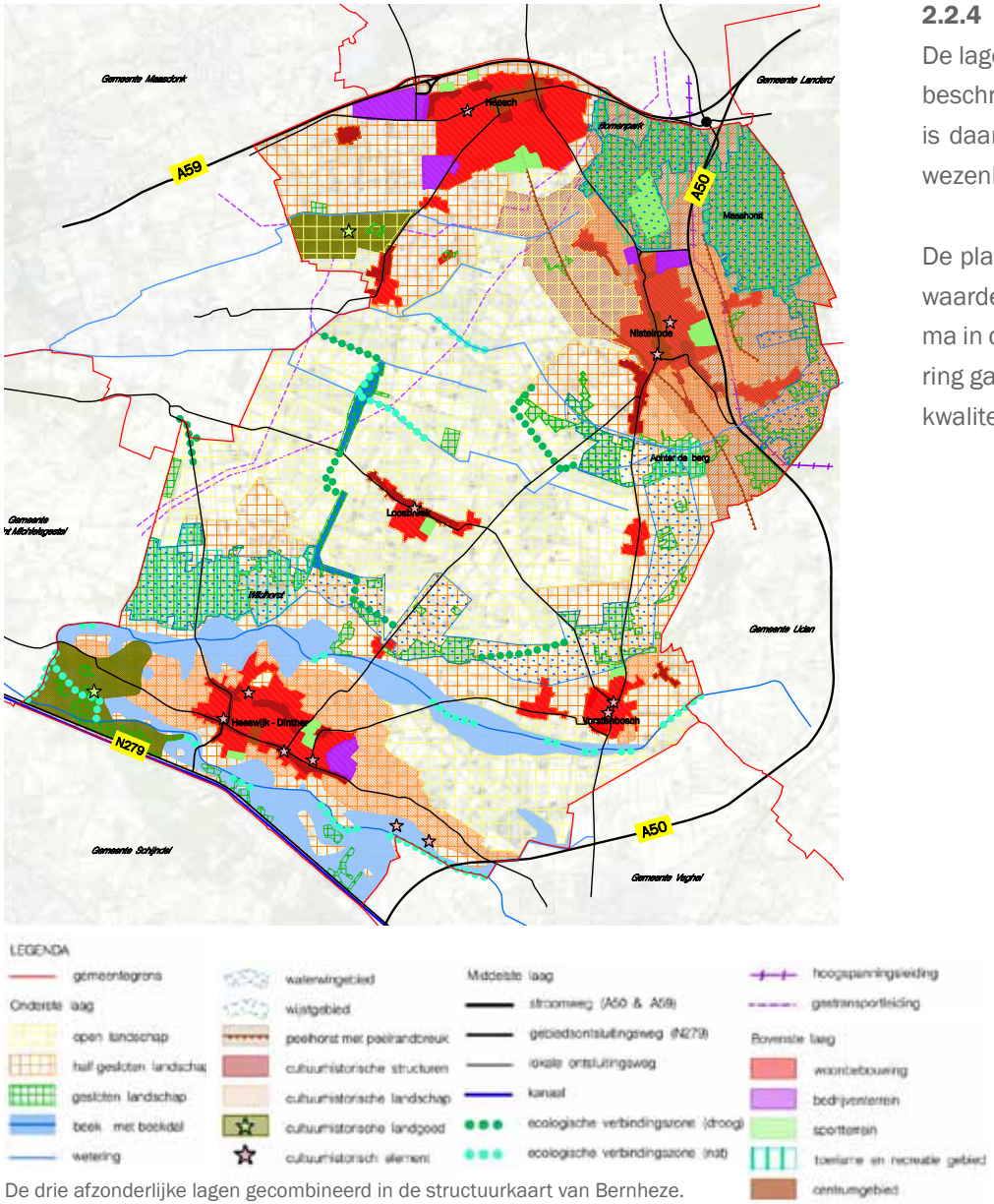

De drie afzonderlijke lagen gecombineerd in de structuurkaart van Bernheze.

2.2.4 Ruimtelijke structuur

De lagenbenadering is een model waarmee de inrichting van de ruimte wordt beschreven en verklaard. Elke laag stelt voorwaarden aan andere lagen en is daarmee van invloed op afwegingen en keuzen. De wisselwerking is van wezenlijke betekenis voor het functioneren van Nederland als geheel.

De plannen die de gemeente Bernheze voor ogen heeft dienen aan de voorwaarden van de drie lagen te voldoen. Hiermee kan het uitvoeringsprogramma in deel B toekomstgericht, duurzaam en 'bruikbaar' zijn. De lagenbenadering gaat dan ook goed samen met de verschillende aspecten van ruimtelijke kwaliteit: gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

60

3 Ruimtelijk beleid

In dit hoofdstuk is het relevante nationale, provinciale en gemeentelijk ruimtelijk beleid opgenomen. Veel van de in hoofdstuk 2 genoemde kwaliteiten en kenmerken zijn in deze beleidsstukken vastgelegd en via beleidsregels beschermd. Het vigerende beleid vormt enerzijds een belangrijk uitgangspunt voor voorliggende Structuurvisie. Anderzijds ontstaat met het opstellen van deze Structuurvisie juist ook de mogelijkheid om eigen (gemeentelijke) accenten en nuanceringen aan te brengen in de overkoepelende beleidskaders.

3.1 Nationaal beleid

3.1.1 Nota Ruimte

In de Nota Ruimte heeft het Ministerie van VROM de uitgangspunten voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland in de periode tot 2020 vastgelegd. Op grond van het overgangsrecht heeft de Nota Ruimte een status als (nationale) Structuurvisie zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. In de realisatieparagraaf (de nota Realisatie Nationaal Ruimtelijk Beleid) heeft het kabinet ruim 30 nationale ruimtelijke belangen benoemd en aangegeven op welke wijze deze nationale belangen zullen worden verwezenlijkt. De realisatieparagraaf wordt toegevoegd aan de Nota Ruimte en krijgt de status van Structuurvisie.

De Nota Ruimte heeft vier algemene doelen: versterken van de economie, krachtige steden en een vitaal platteland, waarborging van waardevolle groengebieden en veiligheid. Op het gebied van verstedelijking zet de Nota Ruimte in op een voortzetting van het bundelingsprincipe.

Bundeling draagt bij aan economische schaalvoordelen en benutting van (overheids)investeringen in voorzieningen (zoals die in infrastructuur), versterkt het draagvlak voor diverse stedelijke voorzieningen en beperkt de druk op de landelijke gebieden. (Grootschalige) nieuwe ontwikkelingen zullen voornamelijk plaatsvinden in bestaande bebouwde gebieden. De rol van de stedelijke gebieden op het gebied van economie, cultuur en voorzieningen wordt hierdoor versterkt. Het uitgangspunt voor landelijke gebieden is dat voldoende woningen kunnen worden gebouwd om in de natuurlijke bevolkingsaanwas te voorzien. Bovendien moeten ook de landelijke gebieden de mogelijkheid hebben om ruimte te bieden aan lokaal georiënteerde bedrijvigheid.

De Nota Ruimte gaat in haar sturingsfilosofie uit van een vergaande mate van beleidsdecentralisatie. Dat wil zeggen dat het provinciaal en regionaal beleidskader steeds meer richtinggevend zullen zijn.

3.2 Provinciaal beleid

In het kader van de Wet ruimtelijke ordening zijn per 1 juli 2008 de Interimstructuurvisie Noord-Brabant ‘Brabant in ontwikkeling’ en de Paraplunota ruimtelijke ordening in werking getreden. De Interimstructuurvisie, vastgesteld door Provinciale Staten, geeft een overzicht van de ruimtelijke belangen en doelen van de provincie Noord-Brabant en de hoofdlijnen van het te voeren ruimtelijk beleid. Dit ruimtelijk beleid is uitgewerkt in de Paraplunota.

De Paraplunota, vastgesteld door Gedeputeerde Staten, vormt de basis voor het dagelijks handelen van Gedeputeerde Staten en de inzet van de instrumenten uit de Wet ruimtelijke ordening.

Tijdens vaststelling van de Interimstructuurvisie is er aangegeven een start te maken van het traject van een nieuwe structuurvisie. De startnotitie structuurvisie Ruimtelijke Ordening legt de basis voor de opstelling van de nieuwe structuurvisie. De Verordening Ruimte is een van de uitvoeringsinstrumenten binnen de structuurvisie. De startnotitie Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en Verordening Ruimte zijn op 12 december 2008 vastgesteld door de Provinciale Staten. Ondertussen is het Voorontwerp Structuurvisie Ruimtelijke Ordening gemaakt en de samenvatting hiervan is weergegeven in deze paragraaf.

3.2.1 Interimstructuurvisie en Paraplunota

De Interimstructuurvisie en Paraplunota hebben het hoofdbelang zorgvuldig ruimtegebruik thematisch uitgewerkt in provinciale belangen en doelen. De hoofdlijnen van het te voeren ruimtelijk beleid worden uiteengezet aan de hand van de vijf leidende ruimtelijke principes:

- meer aandacht voor de onderste lagen;
- zuinig ruimtegebruik;
- concentratie van verstedelijking;
- zonering van het buitengebied;
- grensoverschrijdend denken en handelen.

Interimstructuurvisie

De hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid, inclusief de hoofdzonering van het buitengebied, worden weergegeven op de kaart ‘Ruimtelijke Hoofdstructuur’. In de uitvoeringsagenda geeft de provincie aan welke instrumenten worden ingezet om de belangen en doelen te realiseren.

Voor de gemeente Bernheze zijn, in het kader van deze Structuurvisie, de volgende aspecten van belang:

- Ten noorden van de gemeente ligt de stedelijke regio Waalboss. De kern Heesch ligt binnen deze stedelijke regio. De rest van het gemeentelijk grondgebied valt binnen de landelijke regio.
- De Maashorst ten noorden en oosten van Nistelrode en de uitlopers daarvan ten zuiden van Nistelrode zijn opgenomen in de Regionale Natuur- en Landschapseenheid (RNLE) Maashorst – Maasvallei.
- Binnen de gemeente Bernheze bevinden zich diverse ecologische verbindingszones, die deels samenvallen met de aanwezige beeklopen.
- Ten westen van Heesch (tussen Heesch en Vinkel) en ten oosten van Vorstenbosch (tussen Vorstenbosch en Uden) zijn landschapsecologische zones aangegeven.

Uitsnede plankaart Interimstructuurvisie (Interimstructuurvisie provincie Noord-Brabant).

Uitsnede plankaart Paraplunota (paraplunota provincie Noord-Brabant).

Paraplunota

De Paraplunota bevat de beleidslijnen, die zijn gebaseerd op de vijf leidende principes, zoals vastgesteld in het Streekplan Noord-Brabant 2002 'Brabant in balans'. Tevens bevestigt Gedeputeerde Staten in de Paraplunota dat de diverse bestaande beleidsnota's, waaronder de Uitwerkingsplannen en de Gebieds- en Reconstructieplannen, het uitgangspunt voor het beleid en handelen blijven. Noodzakelijke aanpassingen in verband met nieuwe wetgeving en bestuurlijke besluitvorming zijn meegenomen.

De kaart 'Zonering van het buitengebied' behoort bij de Paraplunota. Voor de gemeente Bernheze zijn de volgende aspecten van belang:

- Binnen de gemeente zijn diverse gebieden, onder meer rond de Aa en Leijgraaf, aangewezen als reserveringsgebied voor waterberging. Het beekdal ten zuidwesten van Heeswijk-Dinther is opgenomen als regionaal waterbergingsgebied. Ten noorden van Loosbroek en ten westen van Heesch zijn waterpotentiegebieden (AHS-landschap) aangeduid. Het waterwingebied ten westen van Loosbroek is, inclusief boringsvrije zone, ook opgenomen op de plankaart.
- Binnen de gemeentegrenzen liggen drie landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's): tussen Heeswijk-Dinther en Vorstenbosch, ten oosten van Loosbroek en in het gebied tussen Loosbroek, Heesch en Nistelrode.
- In de gemeente is daarnaast leefgebied voor kwetsbare soorten (GHS-landbouw), voor struweelvogels (GHS-landbouw) en voor dassen (AHS-landschap) aanwezig. Een aantal bosgebieden is opgenomen in de GHS-natuur als 'overig bos- en natuurgebied'. De Maashorst is aangeduid als natuurparel. Het beekdal van de Aa ten zuidwesten van Heeswijk-Dinther is aangeduid als natte natuurparel.

3.2.2 Verordening Ruimte

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is vastgelegd hoe de bevoegdheden voor de ruimtelijke ordening zijn verdeeld tussen gemeenten, provincies en rijk.

Zo heeft de provincie Noord-Brabant regels laten opstellen waarmee de gemeente Bernheze rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen: de provinciale planologische verordening. Door deze regels weten gemeenten al in een vroeg stadium waar ze aan toe zijn.

De onderwerpen die in de verordening staan komen uit de provinciale structuurvisie. Daarin staat welke belangen de provincie wil behartigen en hoe ze dat wil doen. De verordening is daarbij één van de manieren om die provinciale belangen veilig te stellen. De regels in de verordening gelden voor gemeenten en niet rechtstreeks voor burgers.

Ten aanzien van de stedelijke ontwikkeling heeft de provincie aangegeven waar het bestaand stedelijk gebied en de zoekgebieden voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen zoals nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen een plek mogen krijgen. Ook de ecologische hoofdstructuur (EHS) is aangegeven, en heeft tot doel om te komen tot een robuust netwerk van natuurgebieden inclusief de verbindingen daartussen. De waterbergingsgebieden zijn gelegen tussen Loosbroek en Heesch. De intensieve veehouderij gekoppeld aan de Landbouwontwikkelingsgebieden zijn aangegeven als ontwikkelingsmogelijkheden van dit type veehouderij

3.2.3 Voorontwerp Structuurvisie Ruimtelijke Ordening

De provincie Noord-Brabant zet zich in voor de ruimtelijke kwaliteit van Brabant. Mens, markt en milieu zijn binnen de provincie in evenwicht. Daarom kiest de provincie in haar ruimtelijke beleid tot 2025 voor de verdere ontwikkeling van gevarieerde en aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus en een kennisinnovatieve economie met als basis een klimaatbestendig en duurzaam Brabant. Het principe van behoud en ontwikkeling van het landschap is in deze structuurvisie de ‘rode’ draad die de ruimtelijke ontwikkelingen stuurt.

De provincie wil het contrastrijke Brabantse landschap herkenbaar houden en verder versterken.

Daarom zet de provincie in op de ontwikkeling van robuuste landschappen, een beleefbaar landschap vanaf het hoofdwegennet en behoud en versterking van aanwezige landschapskwaliteiten. In de verschillende gebiedspaspoorten geeft de provincie aan welke landschapskenmerken zij bepalend vindt voor de kwaliteit van een gebied of een landschapstype. De provincie geeft ook de ambities weer voor de ontwikkeling van de landschapskwaliteit in die gebieden.

Uitsnede verbeelding Voorontwerp-Structuurvisie Ruimtelijke Ordening.

De gemeente Bernheze is verdeeld onder twee gebiedspaspoorten; de Peelrand en de Meierij. De ambitie van de twee gebiedspaspoorten zijn hieronder weergegeven.

De ambitie voor de Peelrand is de kleinschalige ontginning te gebruiken als contramal van het landgoed De Peel. Dit kan onder andere mogelijk gemaakt worden door: het versterken van het kleinschalig en afwisselend karakter van het landschap en de cultuurhistorische waarden in samenhang te ontwikkelen.

De Meierij wordt als het Groene Hart van Brabant gezien. Dit groene karakter dient verder versterkt te worden met mogelijkheden voor nieuwe landschapskwaliteiten in de vorm van landgoederen.

Concrete ontwikkelingen voor de gemeente Bernheze zijn de realisatie van de HOV-lijn tussen Oss en Veghel, en de uitbreiding van Heesch naar het westen. Daarnaast wordt er extra ruimte in de gemeente gereserveerd voor natuur en recreatie.

3.2.4 Uitwerkingsplannen

De Uitwerkingsplannen die voor de verschillende regio's in Noord-Brabant zijn gemaakt, zijn opgenomen als onderdeel van de Paraplunota en vormen als zodanig onderdeel van het provinciale beleid. Voor het grondgebied van de gemeente Bernheze gelden twee Uitwerkingsplannen. Voor het gedeelte van de gemeente dat in de landelijke regio Maashorst ligt, geldt het Uitwerkingsplan Uden-Veghel en omstreken. Het gebied rond de kern Heesch, dat in de stedelijke regio ligt, valt onder het Uitwerkingsplan Waalboss.

Uitwerkingsplan Uden-Veghel en omstreken

Binnen het Uitwerkingsplan Uden-Veghel wordt onderscheid gemaakt tussen de stedelijke regio Uden-Veghel en de twee landelijke regio's Maashorst en Schijndel - Sint-Oedenrode - Boekel. De gemeente Bernheze ligt in de landelijke regio Maashorst. De regio Maashorst heeft een uitgesproken landelijk karakter, waarin twee grote aaneengesloten groene ruimten gelegen zijn. In het Uitwerkingsplan is een Duurzaam Ruimtelijk Structuurbeeld (DRS) opgenomen, waarin de ruimtelijke kwaliteiten en karakteristieken in het gebied zijn vastgelegd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het landelijk gebied en het stedelijk gebied. In het DRS zijn ook de gebieden aangegeven waar transformatie van landelijk naar stedelijk gebied afweegbaar is.

Voor de gemeente Bernheze zijn de volgende aspecten van belang:

- Het grootste deel van het grondgebied ligt in het landelijk gebied. Nieuwe stedelijke ontwikkelingen zijn hier slechts zeer beperkt mogelijk.
- Voor de beekdalen van de Aa en Leijgraaf is de aanduiding 'beheer beekdalsysteem' opgenomen.
- Rondom alle kernen is ruimte aangegeven waar transformatie van landelijk naar stedelijk gebied afweegbaar is. Ten zuidoosten van Nistelrode is hierbij de aanduiding 'te ontwikkelen woongebied' opgenomen. Ook ten noorden van Heeswijk-Dinther is sprake van deze aanduiding. Ten oosten van Heeswijk-Dinther zijn de aanduidingen 'te ontwikkelen bedrijventerrein' en 'te reserveren bedrijventerrein' opgenomen.

- Het stedelijk gebied van de kernen is grotendeels aangeduid als gebied voor ‘beheer en intensivering’. In Nistelrode en Heeswijk-Dinther zijn daarnaast de aanduidingen ‘centrumontwikkeling’ en ‘herstructurering’ opgenomen. De Abdij van Berne is aangemerkt als ‘stedelijke groene drager’.

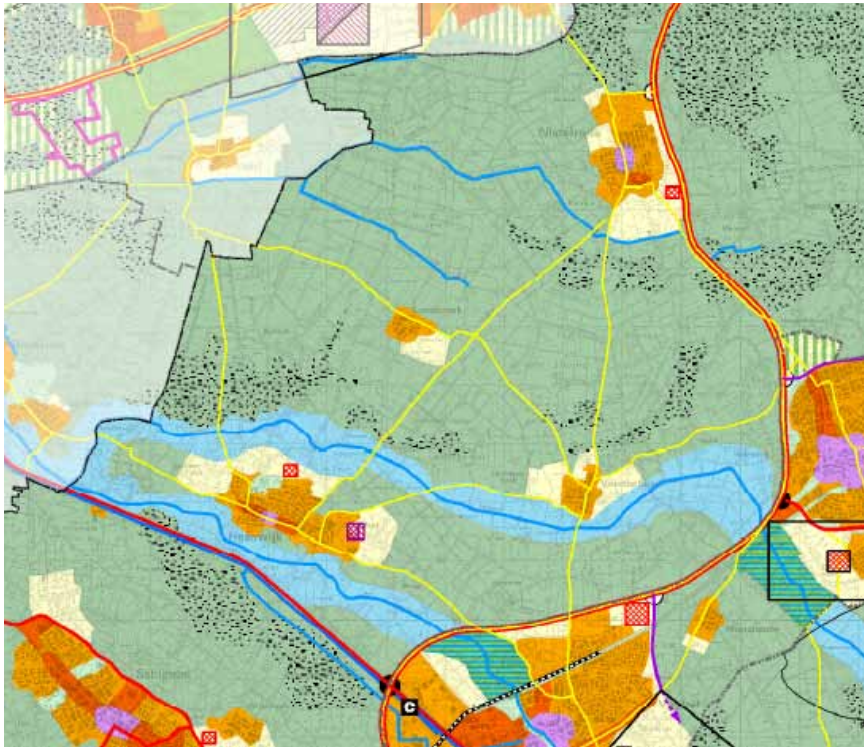

Uitsnede plankaart Uitwerkingsplan Uden-Veghel en omstreken.

Uitwerkingsplan Waalboss

Het Uitwerkingsplan Waalboss omvat de hele stedelijke regio, die zicht uitstrekt van Waalwijk, via ’s-Hertogenbosch, tot Oss. De kern Heesch en de gebieden ten westen van de kern zijn opgenomen in dit Uitwerkingsplan. Voor dit gebied gelden de volgende aanduidingen:

- De kern Heesch en de zone tussen Heesch en de A59 zijn opgenomen in het stedelijk gebied. Voor grote delen van de kern is de aanduiding ‘herstructurering’ opgenomen.
- Het gebied ten westen van Heesch is volledig opgenomen als transformatiegebied, met ter plaatse van het waterpotentiegebied de aanduiding ‘transformatie afweegbaar onder voorwaarden Streekplan’. In het gebied ten westen van Heesch is zowel de aanduiding ‘te ontwikkelen bedrijventerrein’ (ontwikkeling in de periode tot 2015) als de aanduiding ‘te reserveren bedrijventerrein’ (ontwikkeling in de periode na 2015) opgenomen.
- De gronden ten zuiden en westen van Heesch zijn ook aangeduid als transformatiegebieden, met de aanduiding ‘integratie stad-land’. Ten oosten van Heesch is een ‘te ontwikkelen woongebied’ aangeduid.

Uitsnede plankaart Uitwerkingsplan Waalboss.

3.2.5 Reconstructieplan Maas en Meierij

Door middel van het Reconstructieplan wordt er naar gestreefd om de problemen in het landelijk gebied structureel en op een samenhangende manier aan te pakken. Het belangrijkste onderwerp daarbij is de zonering van het buitengebied, waarbij de conflicterende functies intensieve veehouderij en natuur, landschap, recreatie en wonen ieder hun plek krijgen. In het Reconstructieplan zijn tevens een gedetailleerde begrenzing van de ecologische hoofdstructuur (EHS), de natte natuurparels, de inundatie- en waterbergingsgebieden, de beekherstelgebieden en de RNLE's opgenomen.

Voor de gemeente Bernheze zijn de volgende aspecten van belang voor deze Structuurvisie:

- De drie landbouwontwikkelingsgebieden binnen de gemeente zijn concreet begrensd. Voor delen van deze LOG's geldt dat aandacht nodig is voor struweelvogels en/of dassen. Rondom de kernen zijn extensiveringsgebieden (overig) aangeduid. Rondom natuurgebieden zijn extensiveringsgebieden (natuur) aangeduid.
- Het bestaande inundatiegebied ten zuidwesten van Heeswijk-Dinther en de reserveringsgebieden voor waterberging (langs de Aa en Leijgraaf en ten zuidwesten van Heesch) zijn nader begrensd. Ter hoogte van de Peelrandbreuk zijn gebieden aangeduid als 'zoekgebied wijst' (ijzerrijk kwel veroorzaakt door een slecht doorlatende laag die eventueel hersteld kunnen worden).
- De grotere en kleinere bosgebieden binnen de gemeente zijn opgenomen in de EHS. Opvallende (grote) elementen met een EHS-status zijn de Maashorst en de Heeswijkse Bossen.
- Voor de Aa, de Leijgraaf en de Groote Wetering is de aanduiding 'te herstellen beek' opgenomen.
- De gronden ten zuiden en westen van Heeswijk-Dinther vallen voor een groot deel binnen de beschermingszone van de natte natuurparel Wijboschbroek.

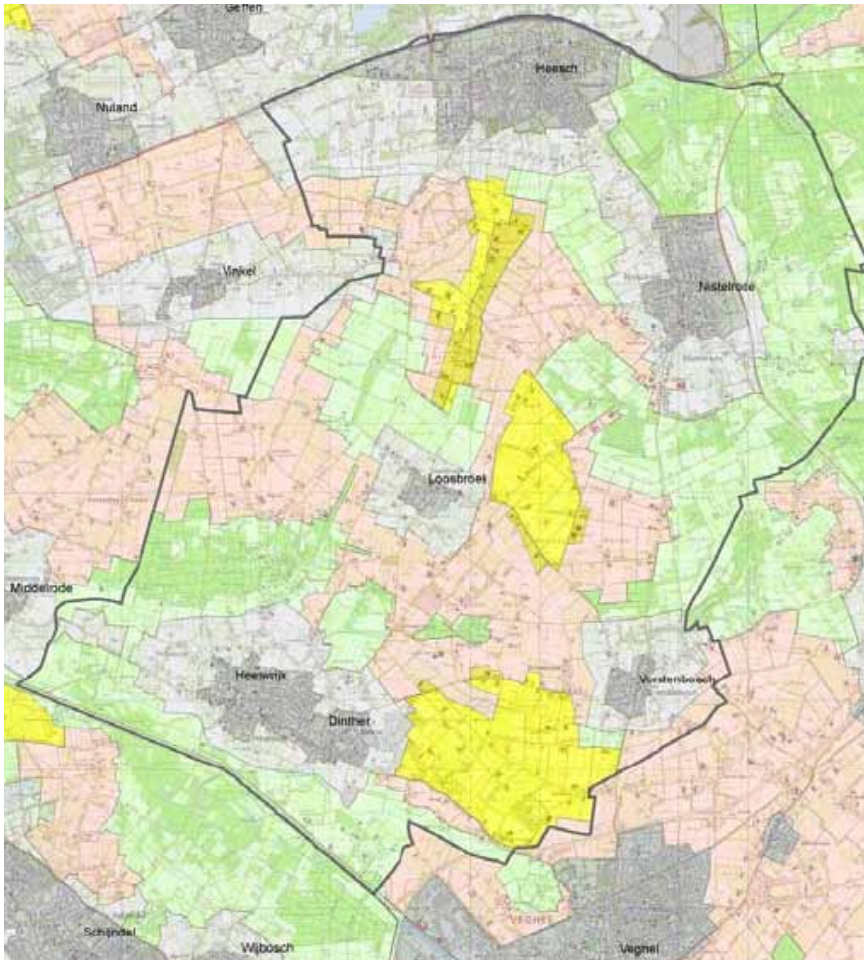

Uitsnede plankaart Integrale zonering Reconstructieplan (Reconstructie plan Maas en Meierij).

3.2.6 Nota Buitengebied in Ontwikkeling

De Beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling (BiO) (2004) van de provincie biedt handvatten voor de wijze waarop beleidsmatig dient te worden omgegaan met bebouwingsconcentraties (linten, bebouwingsclusters en kernranden) in relatie tot voormalige agrarische bedrijfslocaties in het buitengebied, paardenhouderijen, nevenfuncties en verbrede landbouw. Deze beleidsnota biedt gemeenten een kans om op basis van een consistente visie, die het rijksbeleid en provinciaal beleid veiligstelt, hun eigen beleidsruimte met betrekking tot voornoemde onderwerpen creatief, actief en ontwikkelingsgericht te concretiseren. Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit is hierbij het uitgangspunt. Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit wordt uitgewerkt en gewaarborgd door middel van vertaling van de BiO-visie en de in te zetten instrumenten. Doorvertaling vindt onder andere plaats door het aanwijzen van bebouwingsconcentraties en het begrenzen van bebouwingsclusters en linten alsook door middel van de sloop-bonusregeling of de Ruimte voor Ruimte-regeling. Hiervoor worden bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten voor ingezet. De ruimtelijke kwaliteit is terug te zien door middel van het behoud en de versterking van de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorisch waardevolle kwaliteiten in de omgeving. Hieronder wordt ook een verbetering van de kwaliteit van de bebouwde omgeving verstaan. Dit kan door het stimuleren van economische functies of het platteland die tevens zorgen voor een duurzaam beheer en behoud van gebiedseigen kwaliteiten en passen bij de functies van het landelijke gebied.

3.3 Gemeentelijk beleid

Op gemeentelijk niveau is een groot aantal (sectorale) beleidsstukken aanwezig. Voor voorliggende Structuurvisie zijn uitsluitend de beleidsstukken relevant die betrekking hebben op het ruimtelijk beleid. Hierna worden daarom uitsluitend deze beleidsstukken aangehaald. De belangrijkste ruimtelijke consequenties zijn inzichtelijk gemaakt op de beleidskaart.

3.3.1 Diverse structuurplannen/ontwikkelingsvisies

Voor diverse locaties binnen de gemeente waar de komende jaren ontwikkelingen zijn voorzien, zijn structuurplannen of gebiedsvisies opgesteld. Te noemen zijn onder andere het structuurplan bedrijventerrein Heesch West en de haalbaarheidsstudie Wonen Heesch West. Ook ten behoeve van de ontwikkeling van de noordrand van Heesch (tussen de bestaande kern en de A59) is een ontwikkelingsvisie opgesteld. Verder is een ontwikkelingsvisie gemaakt voor Donzel-Doolhof in Nistelrode en voor de Traverse in Heeswijk-Dinther.

3.3.2 StructuurvisiePlus Bernheze op Koers

De StructuurvisiePlus Bernheze op Koers is 18 december 2003 vastgesteld. Het gemeentebestuur geeft hierin haar integrale visie weer op de meest wenselijke ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Bezien wordt in hoeverre ruimteclaims voor met name wonen, werken, winkelvoorzieningen, infrastructuur, natuur, landbouw en recreatie het beste kunnen worden ingepast.

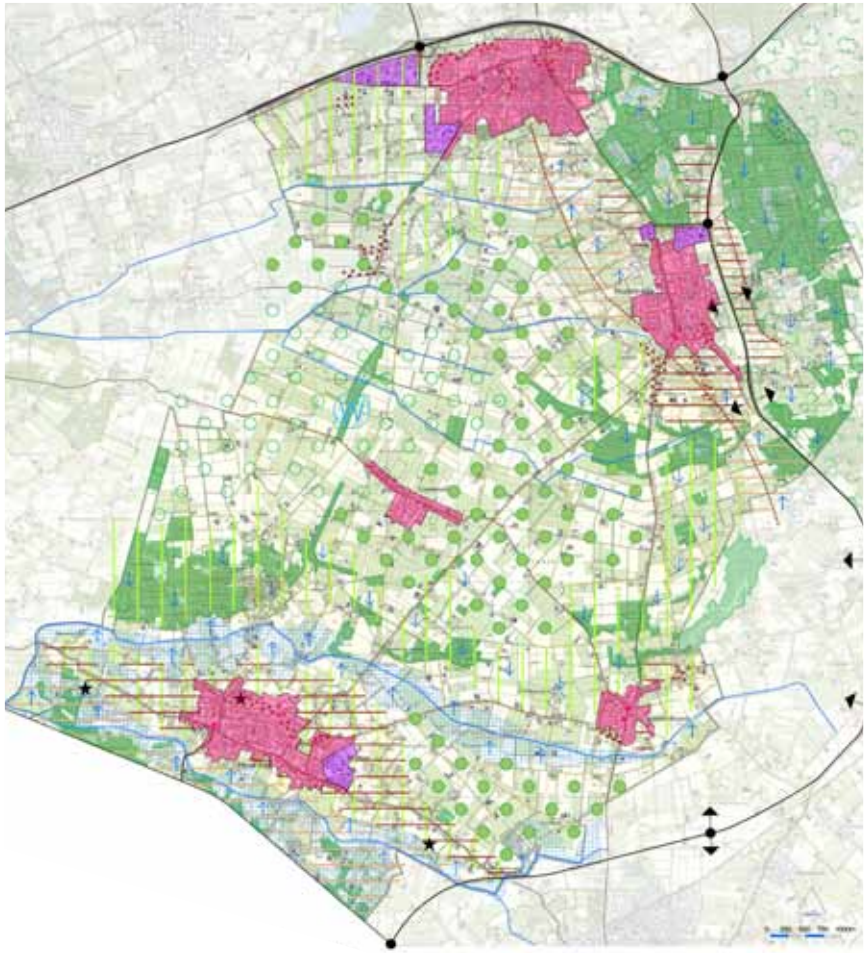

Structuurbeeld (StructuurvisiePlus Bernheze op Koers, 2003).

3.3.3 Waterplan

Het Waterplan vormt een beleidsdocument voor het waterbeheer voor het hele grondgebied van de gemeente. Voor deze Structuurvisie zijn met name de volgende uitgangspunten van belang:

- Ontwikkeling van de Aa, de Leijgraaf en de Groote Wetering als herkenbare beeksystemen met een natuurlijk karakter. De beken versterken de identiteit en toeristisch-recreatieve functie van de gemeente en vormen ecologische verbindingszones.
- Bescherming van de natte natuurparels (Kasteel Heeswijk en beekdal van de Aa) en verdrogingsgevoelige gebieden (De Bleeken en de Maashorst).
- Zichtbaar maken van wijst rond de Peelrandbreuk.

3.3.4 Nota recreatie en toerisme 2008-2012

In de nota recreatie en toerisme zijn de speerpunten voor het recreatief/toeristisch beleid benoemd:

- Duurzaam onderhouden en versterken van de basis van het recreatief/toeristisch product: natuur, landschap, erfgoed en routenetwerk.
- Verbreden van mogelijkheden voor recreatieve voorzieningen.

- Verbanden leggen en samenwerken voor ontwikkeling van nieuwe producten (routenetwerk, thema's).
- Bekendmaken en verbeteren zichtbaarheid recreatief aanbod.

3.3.5 Blik op Bernheze, ontwikkelingskader buitengebied

Het ontwikkelingskader buitengebied 'Blik op Bernheze' vormt samen met de discussienota en de gebiedsvisies voor de bebouwingsconcentraties de beleidsvisie voor het buitengebied van Bernheze. In het ontwikkelingskader zijn voor het grondgebied van Bernheze landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's), natuurontwikkelingsgebieden (NOG's), woonwerkontwikkelingsgebieden (WOG's) en recreatieontwikkelingsgebieden (ROG's) benoemd.

- De LOG's zijn in het Reconstructieplan al specifiek begrensd.
- De NOG's bestaan met name uit de bestaande bos- en natuurgebieden en de robuuste ecologische verbindingen daartussen. Recreatie is mogelijk binnen deze gebieden. De Maashorst, het Aa-dal, de Leijgraaf, de ecologische verbindingszones en de robuuste ecologische verbindingszones (Maashorst, Aa-dal en Heeswijkse Bossen) zijn aangeduid als NOG.
- In de ROG's kunnen intensievere vormen van recreatie worden ontwikkeld. Het betreft met name gebieden die tussen de natuurkernen en stedelijke kernen liggen, waar reeds recreatiefuncties aanwezig zijn. Als ROG zijn aangewezen het gebied aan de westzijde van Heeswijk-Dinther (rond 'de Wildhorst' en kasteel Heeswijk) en het gebied rond de Maashorst en Bedaf.
- In de WOG's zijn de ontwikkelingsrichtingen van de kernen uit het uitwerkingsplan en de StructuurvisiePlus opgenomen. Daarnaast vormen de kernrandzones en bebouwingsconcentraties onderdeel van de WOG's. Voor deze gebieden zijn gebiedsvisies gemaakt.

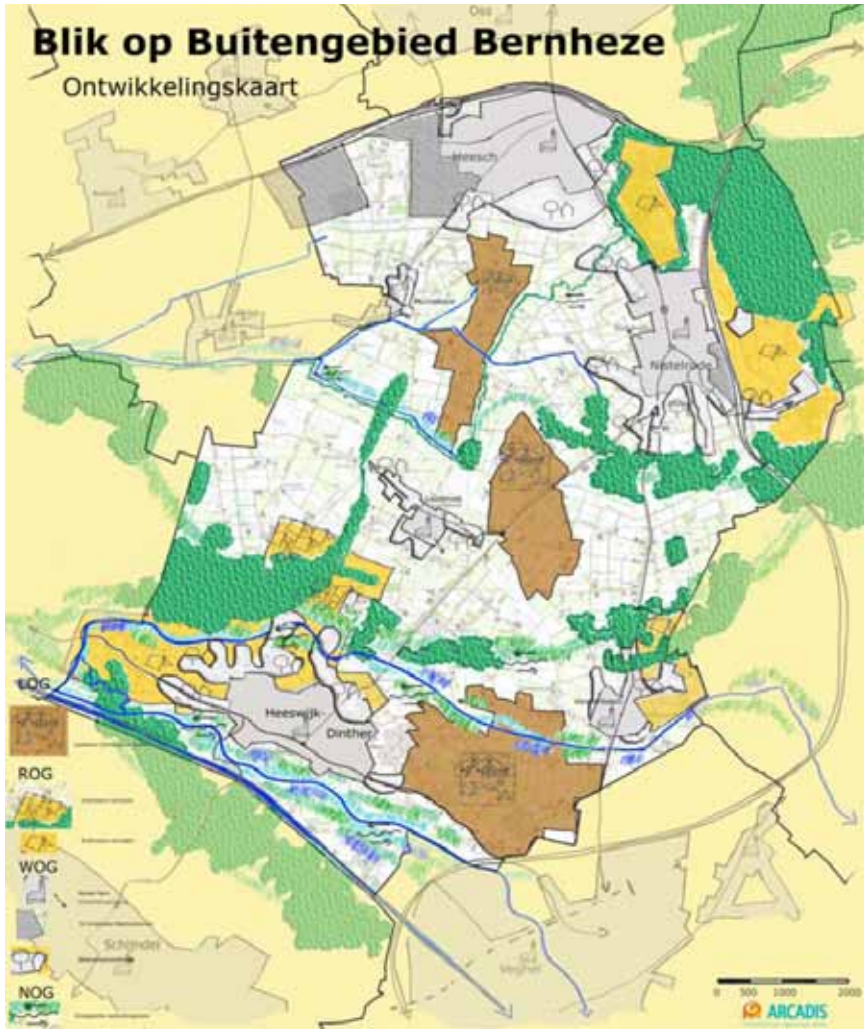

Ontwikkelingskaart 'Blik op Buitengebied Bernheze'.

3.3.6 Landschapsplan

In Bernheze zijn bijzondere natuurgebieden aanwezig met als kenmerk natte en droge gebieden. Het gebied heeft bovendien een hoge cultuurhistorische waarde. Van belang bij deze bijzondere natuurwaarden is een goed beheer. Om het beheer en versterking optimaal te regelen is een Landschapsplan opgesteld.

De ligging van de gemeente Bernheze op de Peelhorst en in de Centrale Slenk zorgt voor de karakteristieke landschappen en daarbij behorende natuurwaarden. Het landschapsbeleid van de gemeente richt zich op diversiteit en een landschap dat past bij het functionele gebruik. Een landschappelijk raamwerk vormt hiervoor de basis. Hierin zijn de ecologische functies, de cultuurhistorische waarden en de landschappelijke (visuele) waarden in de te onderscheiden deelgebieden bepalend. Per deelgebied zijn er specifieke landschapselementen en karakteristieken.

Vanwege de identiteit van het gebied is beheer, uitbreiding en versterking van het landschappelijke raamwerk nodig. Het landschapsplan fungeert als basis hiervoor. Hierin is de gemeentelijke visie geprojecteerd op de meest gewenste ontwikkelingen van de ecologische, visueel ruimtelijke en cultuurhistorische waarden die aan het buitengebied verbonden zijn. Het plan geeft een kader om knelpunten en ontwikkelingen in het buitengebied te toetsen.

3.3.7 Verkeersstructuurplan 2007-2020

In het Verkeersstructuurplan vormt het kader voor het gemeentelijk beleid op het gebied van verkeer en vervoer. Het Verkeersstructuurplan doet uitspraken over het autoverkeer, het fietsverkeer, het openbaar vervoer en het voetgangersverkeer. In de visie zijn een gewenste verkeerstructuur en wegencategorisering opgenomen voor het jaar 2020. Drie beoogde projecten zijn relevant op het niveau van deze Structuurvisie.

Ten eerste wordt gestreefd naar de realisering van een nieuwe aansluiting van Heeswijk-Dinther op de N279, ter hoogte van bedrijventerrein Retsel. Ten tweede zal gezocht worden naar een nieuwe aansluiting op de A59 ter hoogte van Heesch-West. Ten derde is er HOV (Hoogwaardig Openbaar Vervoer) in de maak dat in 2010 invulling gaat krijgen. De HOV zal gaan lopen tussen Oss - Uden - Veghel. Het HOV is een totaalconcept dat bestaat uit drie onderdelen, te weten: een betrouwbare hoogfrequente dienstregeling, een snelle route met goed toegeruste haltes en comfortabele en herkenbare bussen.

3.3.8 Nota Grondbeleid Bernheze 'De grondslag voor de toekomst'

In de Nota Grondbeleid staat het beleid ten aanzien van grondexploitatie beschreven. De vraag is wat de gemeente Bernheze zal en kan doen als zij niet in de gelegenheid is om gronden aan te kopen of deze niet wenst aan te kopen. In deze situaties kan de gemeente dan ook geen inhoud geven aan proactieve grondpolitiek (gronden verwerven en kopen) en is de gemeente aangewezen op facilitaire grondpolitiek (als de gemeente niet wil of kan aankopen).

Nota Grondbeleid

De strategische keuze die voorziet in het voeren van regie en het streven naar (een optimalisering van de) economische uitvoerbaarheid van bestemmingsplannen, is het best te realiseren als de gemeente Bernheze (pro)actief grondbeleid voert. De gemeente zal hierbij trachten tegen gunstige condities gronden te verwerven in een eerder stadium dan tot op heden veelal het geval was. De bedoeling hiervan is om de grondpositie van de gemeente bij de (toekomstige) ontwikkeling en realisatie van het gemeentelijk ruimtelijk beleid zodanig te verstevigen, dat de doelstellingen van het voeren van regie en het zorg dragen voor een economische uitvoerbaar ruimtelijk beleid op een optimale manier invulling gegeven kan worden.

Wet ruimtelijke ordening (Wro)

De Wro heeft tot gevolg dat ook de gemeente Bernheze geconfronteerd wordt met het opstellen van een exploitatieplan. In het exploitatieplan zijn de onderwerpen geregeld die de gemeente gerealiseerd wil zien. Een aantal onderwerpen in een exploitatieplan werkt rechtstreeks, bijvoorbeeld de eisen aan de openbare ruimte en het bouw- en woonrijp maken.

De instrumenten die in het exploitatieplan aangegeven zijn bieden de gemeente de mogelijkheid om meer sturend op treden in het geval er sprake is van de ontwikkeling en realisatie van bestemmingsplannen door private partijen. Tot deze private partijen behoren zowel projectontwikkelaars, burgers, woningbouwcorporaties etc.

Deze mogelijkheden tot sturing hebben betrekking op twee punten, het verhalen van de kosten van de planrealisatie door de gemeente op de private partijen en het voorschrijven van eisen voor de inrichting van het gebied.

De kosten die de gemeente in rekening kan brengen, zijn bijvoorbeeld de kosten van de gronden, de kosten van wegen, riolering en groenvoorzieningen of bovenwijkse voorzieningen. Voor deze toerekening geldt wel een aantal criteria dat de gemeente in acht moet nemen. Wat de inrichting van het gebied betreft, kan de gemeente straks bepalingen opnemen over, bijvoorbeeld het aantal en de situering van sociale woningbouw (zowel koop- als huurwoningen) of het aantal en situering van de bouwkavels voor particulieren.

3.3.9 Groenstructuurplan

Het Groenstructuurplan Bernheze is op 29 maart 2001 vastgesteld. De doelstelling van het plan is de bepaling van het gemeentelijk beleid met betrekking tot ontwikkeling, inrichting en beheer van het groen naar een karaktervolle, duurzame en hoogwaardige groenstructuur. Om deze doelstelling te realiseren worden in het plan de huidige en de gewenste groenstructuur voor de verschillende kernen aangegeven met nadruk op het openbaar groen. In de gemeente wordt deze groenstructuur grotendeels gevormd door beplanting langs de historische wegen en groen in de dorpen. Hoofddoel is het zoveel mogelijk zichtbaar maken van deze groenaspecten om de continuïteit te vergroten.

3.3.10 Economisch beleidsplan 2005-2010

Met de uitvoering van het programma wil het college de randvoorwaarden creëren voor een samenleving waarin het goed leven, wonen, maar vooral ook werk is. Deze ‘missie’ van het college benadrukt het belang van een samenhangend economisch beleid en een duidelijk aanspreekpunt voor economische zaken. Aan de hand van een SWOT analyse worden de economische situatie en trends beschreven en worden de uitdagingen voor de komende 5 jaar vertaald in beleidsspeerpunten. Het economisch beleidsplan zal in 2010 worden geactualiseerd.

3.3.11 Wonen in Bernheze 2008-2015

In oktober 2008 is een herijking van de woonvisie van de gemeente Bernheze vastgesteld. De woonvisie uit 2005 kan geconstateerd worden dat de inhoudelijke ambities op hoofdlijnen overeind kunnen blijven. De hoofddoelstelling ging uit van een eigen woonbehoefte voorop die vertaald werd in een zestal opdrachten. In de herijking zijn er twee veranderingen. Ten eerste wordt de Woonagenda inhoudelijk uitgebreid met een aantal nieuwe agendapunten en vindt er een herschikking plaats. Dit uit zich in een vijftal agendapunten: de productie van woningen, bouwen voor doelgroepen, integratie wonen-zorg-welzijn, energie, duurzaamheid en veiligheid en bijzondere groepen.

Ten tweede zal de gemeente een gewijzigde, aangescherpte koers varen met betrekking tot de uitwerking en het operationeel maken van het woonbeleid: sociale doelstellingen van het woonbeleid krijgen meer prioriteit en de (middel)dure woningbouw zal een beperkte inhoudelijke sturing krijgen.

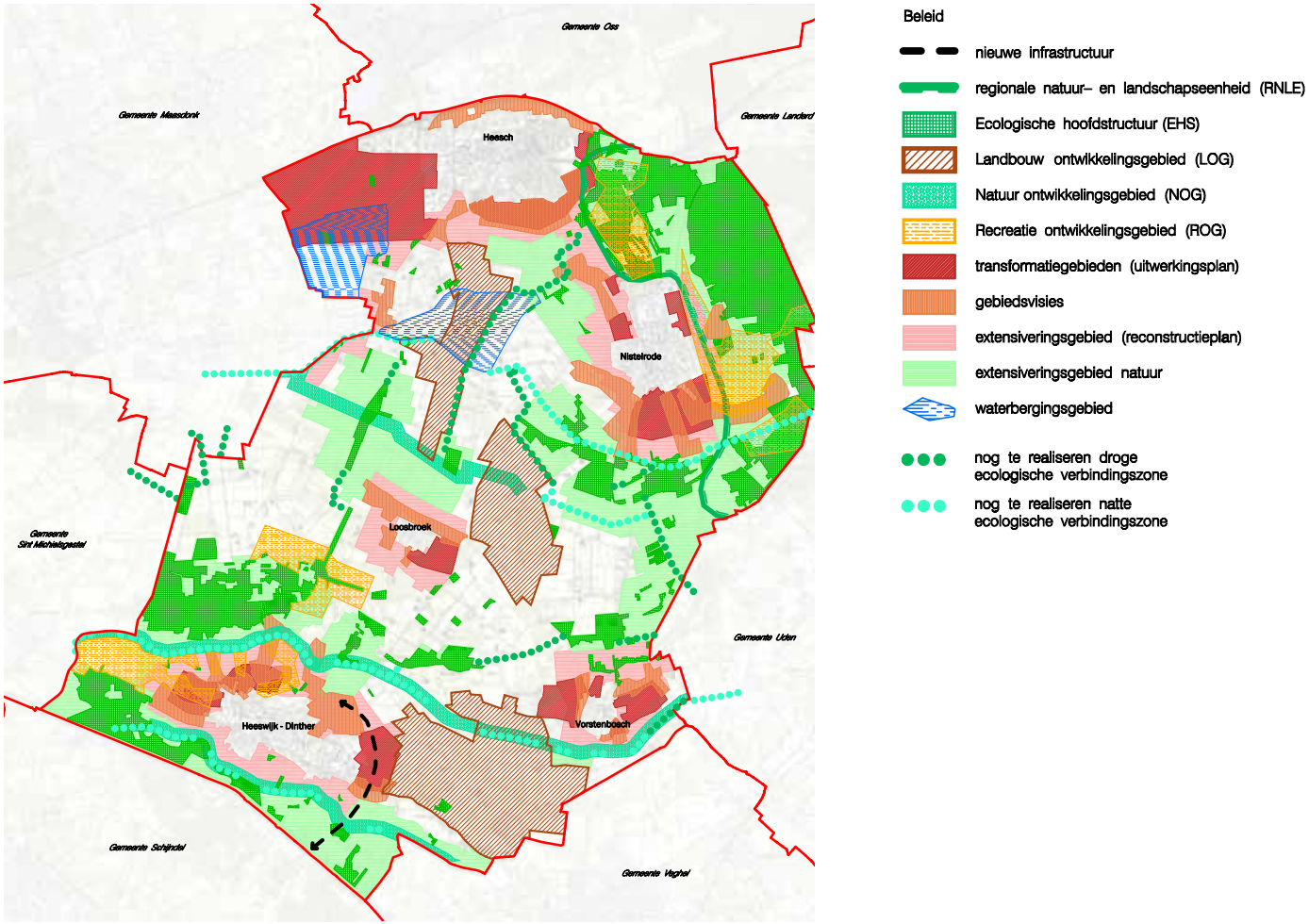

De totale beleidskaart voor de gemeente Bernheze.

PAS

4 Visie op hoofdlijnen

Met behulp van voorliggende Structuurvisie wordt een belangrijke strategisch stap gezet naar een vitale gemeente waar het goed wonen, werken en leven is voor jong en oud. Met behulp van de Structuurvisie wordt getracht bedreigingen om te buigen in kansen en kansen om te zetten in concrete activiteiten. Daarmee is het in Bernheze ook in de toekomst 'prettig samenleven in een oase van rust en ruimte'.

De gemeente Bernheze kan gezien worden als een landelijke enclave tussen de stedelijke regio's.

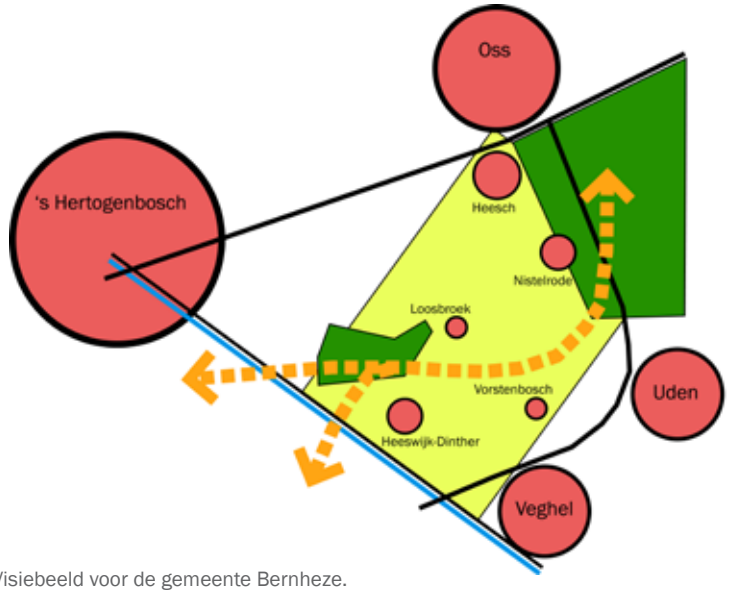

Visiebeeld voor de gemeente Bernheze.

De toekomstige ontwikkeling van de gemeente Bernheze vindt haar basis in twee kwaliteiten: enerzijds haar groene kwaliteiten, zowel in het grote middengebied, als in en rondom de kernen; anderzijds haar woonkwaliteiten, met een gevarieerd aanbod vanuit de 5 kernen. Het vastgestelde beleid laat zien dat er vele mogelijkheden zijn om die kwaliteiten verder uit te bouwen, maar dwingt de gemeente Bernheze ook daarin expliciete keuzes te maken (welke mogelijkheden worden wel, en welke worden niet benut; in die afweging zijn de voornoemde kwaliteiten richtinggevend). Deze visie is dus vooral gericht op het behoud van het bestaande, het karakteristieke landschap, de cultuurhistorische waardevolle elementen en het relatief grote voorzieningenaanbod dat zo kenmerkend is voor de gemeente. De bestaande kwaliteiten vormen het uitgangspunt voor veranderingen.

Groene kwaliteiten

Bernheze wil de komende jaren nog steeds een groene gemeente zijn, met 'rust' en 'ruimte' als karaktertrekken daarbinnen. Daarvoor is het nodig dat er continu naar een balans gezocht wordt met betrekking tot die functies die Bernheze groen maken: de agrarische functies, de ecologische functies en de toeristisch-recreatieve functies. In de nabije toekomst zal steeds duidelijker worden dat vervlechting van deze functies noodzakelijk is om het kwaliteitsniveau van de groene gemeente op peil te houden. Daarbij gaat het niet zozeer om 'meer', maar juist om 'meer variatie'. De kwaliteiten van de groene gemeente Bernheze zullen op deze wijze verder doorontwikkeld moeten worden.

Bernheze wordt steeds meer de ‘voor- en achtertuin’ van de Bernheze omringende stedelijke gebieden, waar het prettig wonen en verblijven is. En de ‘Bernhezer tuin’ loopt logisch door in andere groene gebieden (naar het oosten de Maashorst, gedeeltelijk in Bernheze gelegen; naar het westen de Hooge Heide - Maasdonk, Rosmalen; naar het zuiden en zuidwesten het Groene Woud - Schijndel, Sint-Michielsgestel), die in samenhang ontwikkeld moeten worden, zodat de variëteit ook op regionaal niveau ontstaat.

De agrarische sector blijft de drager van het landschap. Derhalve wordt ingezet op het behoud van de agrarische sector en het versneld leren omgaan met processen zoals schaalvergroting en verbreding. De aanwezige bedrijven krijgen de ruimte om zich binnen vooraf opgestelde kaders verder te ontwikkelen. Ook moet er ruimte worden geboden voor verbrede landbouw. Kleinschalige verblijfsrecreatie en/of andere activiteiten zijn een meerwaarde voor het gebied. Deze activiteiten vinden op natuurlijke wijze hun plek in het landschap, waardoor een mozaïek aan activiteiten ontstaat. De openheid van het landschap dient echter te allen tijde behouden te blijven.

De ligging van de gemeente Bernheze tussen de Maashorst, de Bedafse Bergen en de Wamberg maakt het gebied ook interessant vanuit natuuroogpunt. De gemeente vervult naast natuur ook een draagfunctie voor recreatie en toerisme. Natuur en recreatie en toerisme lopen als draagfunctie deels in elkaar over, en versterken elkaar.

Een belangrijke kans wordt gevormd door het aanwezige landschap. Het landschap biedt ruimte en aanknopingspunten voor recreatief medegebruik. Het realiseren van nieuwe routestructuren en recreatieve voorzieningen op ‘knopen’ betekent een meerwaarde voor de recreant en biedt tevens een economische basis voor de instandhouding van het waardevolle landschap. Het behoud van de identiteit van het landschap en de gastvrijheid van de inwoners is van doorslaggevend belang om de recreatieve potenties optimaal te kunnen benutten. In sommige gevallen zal de drukte daarom gekanaliseerd moeten worden door slim om te gaan met concentraties, transferia, uitloopgebieden, etc.

Woonkwaliteiten

Bernheze wil een gemeente met een dorpse uitstraling blijven. Kleinschalige verstedelijking wil de gemeente niet uitsluiten, maar dient groen ingepast te zijn. Voor mensen die in de directe omgeving werken is de landelijk uitstraling van de gemeente een reden om naar een dorp te verhuizen. Bijna elk dorp heeft zijn eigen voorzieningenaanbod waardoor de afzonderlijke dorpen als zelfstandig benoemd kunnen worden. Daarnaast krijgt elk centrum haar eigen ‘kleur’: Heesch is een wat drukker centrum, met wat meer grootschalige voorzieningen; Heeswijk-Dinther en Nistelrode zijn kleinschaliger en hebben respectievelijk een cultuurhistorisch en een natuurlijk profiel; Vorstenbosch en Loosbroek zijn echte dorpse, agrarische kernen.

Uitbreidingen hebben vooral plaatsgevonden rondom de bestaande dorpen. Deze zijn aan de kernranden opgerekt. De komende jaren wenst de gemeente de verstedelijking te concentreren in de gebieden rondom de dorpen en op de vrijkomende percelen in de dorpen zelf (inbreiding). Hierbij is het streven gericht op kwaliteit en in mindere mate op kwantiteit.

Wat betreft dorpsontwikkeling wordt ingezet op het behoud van de diversiteit van de kernen en linten. Het afwisselende karakter van kleinschalige bedrijvigheid, agrarisch gebruik en woningbouw zorgt dat het gebied dynamisch blijft. Om te voorkomen dat zowel senioren als jongeren de gemeente verlaten, wordt ingezet op kleinschalige woningbouw met passende woningtypen. Deze kwalitatieve woningbehoefte is leidend bij de locatiekeuze. Waardevolle doorzichten naar het buitengebied dienen behouden te blijven. In eventuele nieuwe uitbreidingen komt het onderliggende landschap terug in het stedenbouwkundig ontwerp. Dit alles vraagt grote aandacht voor stedenbouwkundig ontwerp en beeldkwaliteit.

Plaatselijk kan ingezet worden op de realisatie van exclusieve woonbuurten. Ook hierbij wordt het onderliggende landschap als inspiratiebron gebruikt. Het landelijk wonen nabij een verstedelijkte omgeving is een kwaliteit van de gemeente. Wat grotere uitbreidingen zijn alleen gewenst aan de westzijde van de kern Heesch.

De gemeente wil de lokale bedrijven een blijvende plek bieden. Startende en doorgroeiende bedrijven vinden hun plek op informele en formele bedrijfslocaties. Passen bedrijven qua maat en schaal niet meer binnen een woonomgeving dan dient hiervoor een passende plek gevonden te worden. Ontgroeien bedrijven deze lokale schaal dan biedt het regionale bedrijventerrein Heesch West uitkomst en wordt weer ruimte gecreëerd voor (nieuwe) ondernemers.

5 Ruimtelijk Casco

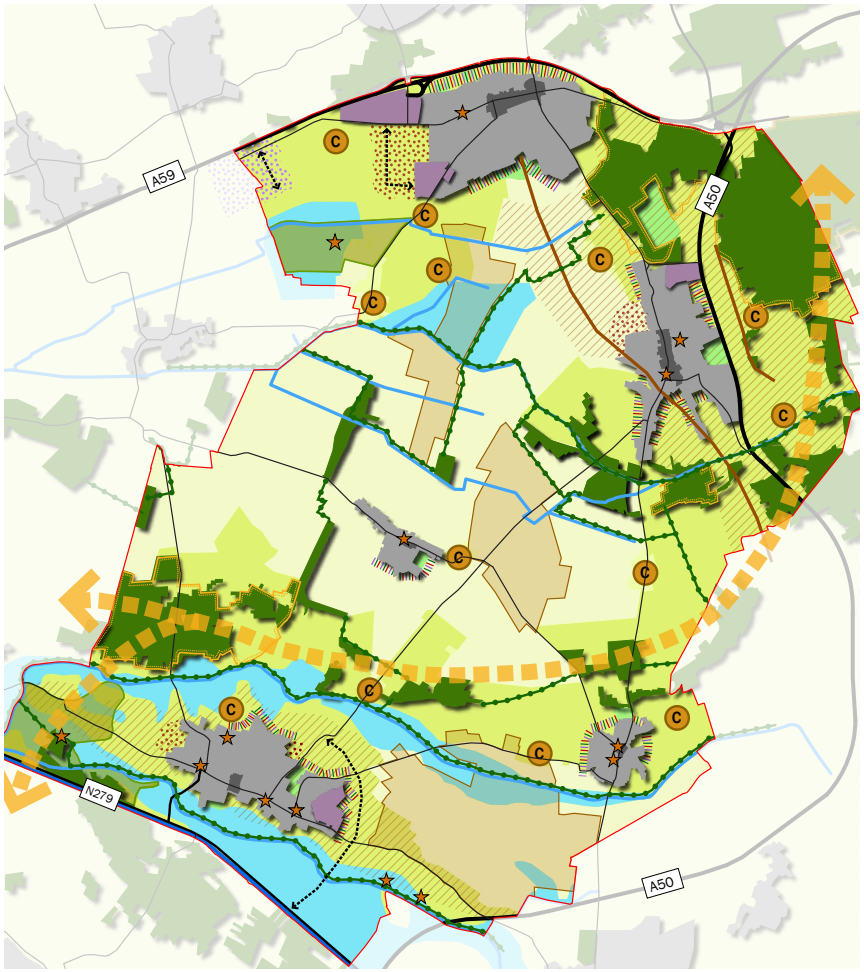

De ruimtelijk casco kaart.

Het Ruimtelijk Casco betreft het ontwikkelingskader voor de gemeente Bernheze. Deze beleidskaart bundelt het bestaande beleid en de visie op hoofdlijnen en biedt het casco voor concrete projecten en plannen. Het is een afwegingskader, maar tegelijkertijd ook een inspiratiekader voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Het Ruimtelijk Casco bestaat uit een kaartbeeld en toelichting. Deze twee zijn nadrukkelijk aan elkaar gekoppeld. De toelichting kan beschouwd worden als een uitgeschreven legenda, waarbij per legenda-eenheid staat beschreven waar het element betrekking op heeft en welke ruimtelijke strategie er bij hoort.

De directe koppeling tussen kaart en toelichting is wenselijk om het structuurvisiebeleid op een eenvoudige manier digitaal raadpleegbaar te maken. De Wro stelt dit als eis bij de opstelling van gemeentelijke structuurvisies.

Hiernaast staat een kleine weergave van het kaartbeeld. Achterin het rapport is deze vergroot en met legenda opgenomen.

5.1 Het natuurlijk systeem

5.1.1 Open landschap

Centraal in de gemeente is sprake van een open landschap. Dit gebied, dat deels bestaat uit jonge ontginningen, kent een grootschalige, rationele verkaveling ten behoeve van de landbouw.

Langs de wegen is plaatselijk opgaande beplanting aanwezig, maar verder wordt het gebied gekarakteriseerd door een grote mate van openheid. Hier is relatief weinig bebouwing los van de dorpen aanwezig. De grootschalige openheid voegt een kwaliteit toe aan het landschap en dient om die reden geconserveerd te worden. Verdichting van het landschap moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Vrijkomende gronden, bij stoppende bedrijven, worden voornamelijk aangewend voor de groei van duurzame bedrijven met een goed toekomstperspectief. Groei staat ook synoniem voor innovatie en duurzaamheid. Nieuwe landgebruiksvormen kunnen een plek krijgen, al dan niet in combinatie met verbreding van inkomsten uit nevenactiviteiten. Ontwikkelingen dienen hierbij wel te passen in de aanwezige grootschalige openheid van het gebied.

5.1.2 Halfopen landschap

In de beekdalen en op de dekzandruggen rond de historische bebouwingsconcentraties heeft het agrarische gebruik van het open landschap geleid tot een halfopen landschap met oude bouwlanden, boscomplexen en kronkelende wegen. Het halfopen landschap wordt voor het grootste deel gebruikt als landbouwgrond. Door de variatie in dit halfopen landschap is er een coulisselandschap gevormd. Het voegt een kwaliteit toe aan het beeld van de gemeente Bernheze en dient geconserveerd te worden. Verandering aan dit landschap moet hier ook zoveel mogelijk worden voorkomen.

5.1.3 Besloten landschap

Op de hoge, droge gronden van de Peelhorst en de dekzandruggen in de Centrale Slenk zijn bosgebieden aanwezig. De bosgebieden op de Peelhorst, in het noordoostelijk deel van de gemeente, maken deel uit van het grote bosgebied de Maashorst, dat in oostelijke richting doorloopt en is aangemerkt als Regionale Natuur- en Landschapseenheid (RNLE). Op de dekzandruggen in de Centrale Slenk zijn kleinere, meer solitaire bosgebieden aanwezig. Dit zijn eilanden in de open en halfopen landschap.

De natuurwaarden van de besloten (bos)landschappen worden vooral ingegeven door de aanwezigheid van heidevelden, naald- en loofhout en het voorkomen van diverse diersoorten. Naast natuurwaarden en ecologische waarden vertegenwoordigt een groot gedeelte van dit besloten landschap eveneens een belangrijke functie als infiltratiegebied. Vooral de Maashorst is karakteristiek; een mooi natuurgebied op een hoger gelegen gebied midden in Noord-Brabant. Heidevelden en grazige weiden, naaldbos en loofbos wisselen elkaar af, terwijl hoogteverschillen en open vlakten het landschap spannend en uitdagend maken. In Natuurgebied De Maashorst komen natte en droge gronden vlak naast elkaar voor.

De strategie voor de gebieden die zijn aangeduid als ’besloten landschap’ is gericht op bescherming van bestaande gebieden en het vergroten van de ecologische kwaliteit. De ambitie is gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuur- en landschapswaarden en hydrologische waarden. Intensieve vormen van gebruik en bebouwing, zoals woningbouw, bedrijventerreinontwikkeling, recreatie, intensieve landbouwvormen en dergelijke, zijn in de bosgebieden in principe uitgesloten.

5.1.4 Ruimte voor water

In Noord-Brabant stromen de Aa en de Leijgraaf als blauwe linten door het landschap. Tot het begin van de vorige eeuw waren dit meanderende beken die veelvuldig buiten hun oevers traden.

Sinds de aanleg van de stuwen en kades vorige eeuw, het afsnijden van de meanders en het instellen van de intensieve bemaling komen ongecontroleerde overstromingen niet meer voor.

Om op de toenemende neerslag te kunnen blijven anticiperen zijn in het stroomgebied van de Aa maatregelen nodig die ervoor zorgen dat het water langer wordt vastgehouden en meer ruimte krijgt. Buiten het stroomgebied van de Aa dient er ook water gereserveerd te worden voor waterberging. Dit moet mogelijk blijven en daarom zijn kapitaalintensieve ontwikkelingen in deze gebieden niet toegestaan. Bedrijfsuitbreidingen binnen normale proporties zijn mogelijk, mits er niet te veel wordt gebouwd.

In de toekomst moeten dit weer kronkelende beken worden, met natuurlijke oevers en vistrappen. Belangrijkste doel van deze werkzaamheden is om amfibieën en vissen meer mogelijkheden te bieden om hun leefgebied uit te breiden.

5.1.5 Waterlopen

Om de afwatering te verbeteren zijn in het verleden afwateringskanalen (Graanloop-Grote Wetering en Venloop-Bleekloop) gegraven. Deze kanalen hebben deels een functie voor de agrarische sector en vervullen daarnaast een belangrijke rol op het gebied van waterhuishouding, natuur, landschap en recreatie. De waterlopen worden gevuld met wijstwater van de Peelhorst en aan de oppervlakte afgevoerd hemelwater.

5.1.6 Cultuurhistorisch waardevol landschap

In dit landschap, gelegen is het deel van samenhangende dekzanden en beekdalgronden ten zuiden van Heeswijk-Dinther, komen authentieke (agrarische) elementen (akkers, reliëf, verkavelings-, begroeiings- en wegenpatronen) voor die op zichzelf en in hun onderlinge samenhang een bijzonder betekenis hebben voor de herkenbaarheid van de occupatiegeschiedenis. Tevens hangen zij als ‘systeem’ nauw samen met cultuurhistorische waarden binnen de kernen en met de langs de Aa aanwezige kastelen- en landgoederenstructuur en vormen zij een onderdeel van de regionale cultuurhistorie. De cultuurhistorische waarden verdienen het om behouden te worden en vragen bescherming teneinde hun betekenis voor de toekomst te behouden.

5.1.7 Cultuurhistorisch waardevol landschap Peelrandbreuk

In delen van de Peelhorst is de Peelrandbreuk nog zichtbaar en met daarmee verbonden verschijnsel ‘wijst’. Deze delen van de Peelrandbreuk als ook de direct aangrenzende zones behoeven nadrukkelijke bescherming tegen ingrepen in zowel het aardoppervlak als in de bodemstructuur.

5.1.8 Cultuurhistorisch landgoed

In het buitengebied van Bernheze zijn verder nog enkele waardevolle landgoederen gelegen. Één daarvan is het meest waardevolle historisch landschappelijke element van de gemeente Bernheze, landgoed Kasteel Heeswijk. De wegenstructuur rondom kasteel Heeswijk is zeer karakteristiek te noemen. Vanuit het kasteel loopt een samenhangend stelsel van dreven met een breed profiel in alle richtingen uiteen.
Tussen Heesch en Vinkel bevindt zich rondom kasteel De Berckt het historische landgoed De Berckt. Een belangrijk deel van dit landgoed is ontstaan uit een ontginning uit het einde van de 18^{e} en begin van de 19^{e} eeuw. Het kasteel met direct aangrenzende terreinen, de lanen- en drevenstructuren met beplanting en de restanten van het Sterrebos (noord- en noordoostzijde van het kasteel) hebben een grote cultuurhistorische waarde.

5.1.9 Cultuur historisch waardevol object

Met deze objecten worden de kerken, de molen, de abdij, het kasteel bedoeld. Het behouden van deze cultuur historisch waardevolle objecten is belangrijk voor de ruimtelijke structuur en de herkenbaarheid van de kleine kernen in de gemeente Bernheze. Het zicht op deze elementen dient ook zoveel mogelijk behouden te blijven.

5.2 Netwerken

5.2.1 Snelwegen

De aanleg van de A50 tussen Nijmegen en Eindhoven via Oss, Uden en Veghel is een belangrijke bijdrage geweest voor de bereikbaarheid van de gemeente. Ook verschaling van de provinciale weg de N59 naar de A59 heeft voor een verbeterde bereikbaarheid voor de gemeente gezorgd.

5.2.2 Provinciale wegen

De provincie heeft de wens om de verkeerscapaciteit van de N279 te vergroten. Vooralsnog is de precieze vorm voor het verwezenlijken van de capaciteitsvergroting onduidelijk. De meest voor de hand liggende optie is het verbreden van de N279 door extra rijstroken aan te leggen.

5.2.3 Wegen

De strategie voor de lokale verbindingswegen is erop gericht deze te handhaven en alleen nieuwe infrastructuur toe te voegen, indien dat strikt noodzakelijk is.

Het in stand houden van de hoofdverbindingen is van essentieel belang voor de bereikbaarheid van de kernen. Aanpassingen aan de infrastructuur die noodzakelijk zijn voor een goede verkeersafwikkeling, of die de verkeersveiligheid ten goede komen zijn toegestaan. De landschappelijke inpassing moet dit wel toelaten. Ook zouden nieuwe innovatieve technieken de ruimte moeten krijgen.

5.2.4 Nieuwe wegen

De realisering van een nieuwe aansluiting van Heeswijk-Dinther op de N279 is momenteel in voorbereiding. De nieuwe weg komt te liggen tussen de zuidoostkant van de kern bij de voormalige N606 en ten oosten van de aansluiting Laverdonk op de N279. Voor de nieuwe ontsluiting van bedrijventerrein Heesch West wordt momenteel een aantal varianten onderzocht. Ontsluiting over de huidige infrastructuur is onwenselijk.

5.2.5 Kanaal

De Zuid Willemsvaart krijgt een verbreding en wordt ter hoogte van ’s-Hertogenbosch deels verlegd. De Zuid Willemsvaart is van belang voor het nationale vaartwegennet als mede voor de recreatieve scheepsvaart, en is na deze aanpassingen beter bevaarbaar.

5.2.6 Ecologische verbindingszone

Ecologische verbindingszones vormen de groen/blauwe schakels die de Brabantse natuurgebieden met elkaar verbinden. Planten en dieren kunnen zich daardoor van het ene naar het andere natuurgebied verplaatsen. Ze functioneren als trekroutes en ook als tijdelijk leef- en voortplantingsgebied. Een ecologische verbindingszone behoeft een gemiddelde breedte van 25 meter en een reeks van kleine landschapselementen die dienen als zogenaamde stapstenen. Voorbeelden daarvan zijn bosjes, struwelen, houtsingels, ruigten, poelen of moerasjes.

Door het groene hart van de gemeente Bernheze lopen een aantal groene ecologische verbindingszones, die deels al aanwezig zijn en deels nog (verder) worden ontwikkeld. De verbindingszones vormen verbindingen tussen verschillende ecologisch waardevolle gebieden binnen en buiten de gemeente. De groene ecologische verbindingszones vormen verbindingen tussen de verschillende bosgebieden en versterken hiermee het bosareaal.

In de gemeente bevinden zich al enkele blauwe ecologische verbindingszones. Strategie voor de bestaande ecologische verbindingszones is deze aaneen te sluiten. Deze volgen de tracés van de Aa, de Leijgraaf en de waterlopen.

5.2.7 Recreatieve verbinding

De gemeente Bernheze speelt een zekere (deels bovenlokale) rol op het gebied van recreatie en toerisme. Dit wordt bepaald door de bos- en natuurgebieden, de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied, de aanwezige cultuurhistorische elementen (landgoederen, dorpskernen) en de aanwezige specifieke recreatieve en toeristische voorzieningen.
Het is wenselijk de ecologische verbindingszones tussen de bosgebieden te combineren met recreatieve routes, waardoor er tevens een meerwaarde voor het gebruik ontstaat. De recreatieve verbinding loopt van het recreatiegebied in de Heeswijkse Bossen door naar de Maashorst, de verbinding koppelt aan op het regionale recreatieve netwerk. De recreatieve verbinding versterkt de recreatieve gebieden met recreatieve entrees, natuurbruggen en economische impuls voor de lokale ondernemers. De besloten landschapen liggen op een niet te grote afstand van elkaar, maar zijn niet direct met elkaar verbonden. De gebieden kunnen elkaar versterken door in de gemeente de mogelijkheid te bieden voor uitbreiding van het bosareaal. Deze uitbreiding zal veelal in samenhang gaan met de opgestelde ecologische verbindingszones.

Met de aaneensluiting van het besloten landschap is het gebied ook zeer geschikt voor extensief recreatief medegebruik, zoals kamperen bij de boer, wandelen, fietsen, picknicken en natuurgerichte recreatie.

5.3 Occupatie

5.3.1 Dorpen

De gemeente Bernheze bevat vijf dorpskernen: Heesch, Heeswijk-Dinther, Nistelrode, Vorstenbosch en Loosbroek. Deze dorpen vervullen een belangrijke rol voor het accommoderen van de toekomstige ruimtevraag. Herstructurerings- en intensiveringsprocessen zijn in beginsel overal binnen het bestaand woongebied mogelijk. Uiteraard moet hierbij worden aangesloten op de kwaliteiten en mogelijkheden van dat woongebied. De duidelijke structuur en de variatie van de verschillende dorpen dient behouden en waar mogelijk versterkt te worden. Waardevolle open plekken (bijvoorbeeld groengebieden in de bebouwde kom) dienen vrij te blijven van bebouwing. Indien sprake is van verweving van de bebouwing met het omliggende landschap (bijvoorbeeld aan de randen van de dorpen) dient dit karakter te worden behouden en zo mogelijk te worden versterkt. Belangrijk bij de ruimtelijke ontwikkelingen in de dorpen is dat er andere regels met betrekking tot woningbouw kunnen gelden voor woninggebieden als voor bebouwde linten.

Per kern zal er in eerste instantie kritisch naar inbreidingsmogelijkheden gekeken worden, met name om in de behoefte aan seniorenwoningen te voorzien (conform de Woonvisie 2010-2015). Waar er sprake is van inbreiding zal deze aansluiten op het karakter van de kern, en waar mogelijk dus niet al te intensief en ‘dicht’ (ook in de kernen moeten de groene kwaliteiten benut worden en moet daarin variëteit geboden worden). Aan de randen zal er beperkt van de aanwezige ontwikkelingsmogelijkheden gebruik gemaakt gaan worden.

Naast de taak om te voorzien in voldoende woningen heeft de gemeente de taak het voorzieningenniveau op peil te houden. Het doel is een evenwichtige verdeling van voorzieningen over de dorpskernen. Hierbij gaat het voornamelijk om buurt- c.q. wijkvoorzieningen, zoals scholen en speelvoorzieningen. De echte centrumvoorzieningen, zoals grootschalige maatschappelijke voorzieningen of detailhandel, horen niet thuis in het woongebied, maar in het centrum.

C 5.3.2 Bebouwingsclusters

De oorspronkelijke dorpslinten, die aan de oude routes zijn ontstaan, zijn waardevol als historische structuur. Deze zijn uitgegroeid tot een kern of zijn beperkt gebleven tot een bebouwingscluster. Strategie voor de bebouwingsclusters is het hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties voor niet-agrarische functies alsmede (beperkte) toevoeging van nieuw bouwvolume. Belangrijke randvoorwaarde voor de verruimde mogelijkheden is een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in brede zin. Een voorbeeld hiervan is sloop van bebouwing als compensatie voor verruimde mogelijkheden al dan niet in combinatie met Rood voor groen, het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing of een versterking van natuur- en landschapswaarden in de omgeving. Verdichting van de bebouwingscluster is dus in bepaalde gevallen toegestaan, indien dit tot een ruimtelijke verbetering leidt.

Ook door verdunning kunnen bebouwingsclusters in kwalitatieve zin worden versterkt, doordat de open relaties met het landschap worden hersteld. De bestaande waardevolle doorzichten naar het buitengebied dienen gehandhaafd te blijven. Nieuwbouw dient qua maat en schaal passend te zijn in de omgeving.

Volgens het Bio-beleid kan er een woning of meerdere woningen in bebouwingsclusters worden gebouwd, mits er tegelijkertijd sprake is van ‘ruimtelijke kwaliteitswinst’. De bebouwingsclusters zijn op ruimtelijke gronden (aantal woningen en woningdichtheden) opgetekend en maken hierdoor deel uit van de ruimtelijke structuur. In het raadsvoorstel ‘Ruimte voor Ruimte (verbreed), Buitengebied in Ontwikkeling en verplaatsen intensieve veehouderijen’ is een nadere belangen- en beleidsafweging gemaakt over de mogelijkheid tot het toevoegen van woningen. Dit houdt in dat locaties binnen de bebouwingsclusters niet automatisch geschikt zijn voor het toevoegen van een woning.

5.3.3 Centrumgebied

Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther onderscheiden zich wat betreft omvang en voorzieningenniveau van de kleinere kernen Vorstenbosch en Loosbroek. Heesch is de grootste kern en is vooral op Oss georiënteerd. Nistelrode richt zich op zowel Heesch/Oss, maar ook Uden. Ook Heeswijk-Dinther kent een tweeledige oriëntatie, namelijk op Veghel en ’s-Hertogenbosch. Loosbroek en Vorstenbosch zijn voor wat betreft voorzieningen voornamelijk aangewezen op andere kernen en beschikken niet over een eigen centrumgebied. Vorstenbosch richt zich vooral op het nabij gelegen Uden en Veghel. Loosbroek ligt wat verder van de stedelijke regio’s en heeft een belangrijke relatie met Heeswijk-Dinther.

De strategie voor het centrum is gericht op handhaving en waar mogelijk versterking van de functiemenging. Het centrum moet herkenbaar zijn en blijven als plek waar functies samenkomen en een grote mate van dynamiek ontstaat. Voor wat betreft de maatschappelijke voorzieningen is het wenselijk zoveel mogelijk te clusteren, zodat de voorzieningen elkaar kunnen versterken.

Gestreefd wordt naar een zo compact mogelijk centrum met veel voorzieningen op korte afstand van elkaar. Uitgangspunt is dat de commerciële voorzieningen in principe op de begane grond gesitueerd worden.

Niet-woonfuncties kunnen getransformeerd worden naar wonen, indien de te transformeren functie overbodig is geworden en er geen sprake is van belemmeringen voor bestaande functies. Voldoende parkeervoorzieningen op korte afstand is van belang. Er dient ook aandacht besteed te worden aan de verblijfskwaliteit in het centrum.

Binnen het centrumgebied is een hogere bebouwingsdichtheid mogelijk dan elders binnen de kern. De bebouwing dient qua maat en schaal echter wel passend te zijn in de omgeving.

Voor wat betreft de ontwikkeling van de centra per kern worden de 5 kernen ieder op een eigen wijze 'ingekleurd' (zowel in functies, als in beeldkwaliteit), waarmee de eenheid in verscheidenheid binnen Bernheze verder wordt benadrukt:

- Het centrum van Heesch zal opgeschaald worden, maar wel dorps genoeg blijven, omdat dat haar juist onderscheidt van de stedelijke centra in de omgeving.
- Het centrum van Nistelrode zal ontwikkeld worden als 'natuurlijk en toeristisch-recreatief centrum', als springplank naar de Maashorst.
- Het centrum van Heeswijk-Dinther zal ontwikkeld worden als 'cultureel, cultuurhistorisch en toeristisch-recreatief centrum', als springplank naar de aanwezige cultuurhistorische kwaliteiten in (de omgeving van) Heeswijk-Dinther en het Groene Woud.
- In Vorstenbosch en Loosbroek zal het profiel van 'dorpse, agrarische kern' verder doorontwikkeld worden.

5.3.4 Bedrijventerrein

De strategie voor de bestaande bedrijventerreinen is gericht op beheer en waar mogelijk intensivering. In het kader van het streven naar zuinig ruimtegebruik moeten kansen op efficiënt ruimtegebruik benut worden. Daarnaast is het van belang de bestaande structuur van het bedrijventerrein intact te houden en waar mogelijk te versterken. Aandacht is daarbij nodig voor de representativiteit van de bebouwing, met name aan de hoofdroutes. Ook de openbare ruimte dient aandacht te krijgen, aangezien deze kan zorgen voor samenhang binnen het bedrijventerrein.

5.3.5 LOG

In het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) bestaan mogelijkheden voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijbedrijven. Uitbreiding en herplaatsing van de intensieve veehouderij is toegestaan. Een vereiste is dat hierbij de draagkracht van dat gebied niet overschreden wordt.

Binnen de LOG's vervullen de intensieve veehouderijbedrijven de belangrijkste functie. Intensieve veehouderijbedrijven zijn hier grootschaliger of hebben de kans om grootschaliger te worden dan buiten de LOG's.

Zowel qua oppervlakte als qua hoogte zullen intensieve veehouderijbedrijven hier omvangrijker zijn dan er buiten. Het aspect landschap dient niet uit het oog te worden verloren. Een goede landschappelijke inpassing van bedrijven is van groot belang.

Zo blijven ook deze gebieden hun landschappelijke kwaliteiten behouden of worden deze zelfs versterkt. Het blijft of wordt dan ook nog aantrekkelijk om door deze gebieden te fietsen of wandelen.

Binnen het LOG bevinden zich ecologische verbindingszones. Deze ecologische verbindingszones en het LOG hoeven elkaar niet in de weg te staan. Samen met een robuuste landschappelijke inpassing kan invulling worden gegeven aan deze ecologische verbindingszone.

Binnen het LOG komen geen nieuwe, andere functies voor. Nieuwe woningen en niet-agrarische bedrijven (waaronder ook recreatiebedrijven) leveren immers beperkingen op voor de ontwikkeling van de intensieve veehouderij.

5.3.6 Intensieve recreatie

De strategie voor de bestaande sportterreinen is gericht op beheer en waar mogelijk optimalisering en intensivering. Sportterreinen binnen woongebieden kunnen worden getransformeerd naar woongebied, mist het voorzieningenaanbod in de gemeente op peil blijft en het plan stedenbouwkundig goed is ingepast in zijn omgeving.

5.3.7 Recreatiegebieden

Landgoed 'De Wildhorst' in de Heeswijkse Bossen levert het grootste aandeel in de gemeentelijke verblijfsrecreatieve capaciteit. Hier bevinden zich een bungalowpark en een camping met diverse voorzieningen.

Voor dagrecreatie is, naast 'De Wildhorst', met name het bosgebied 'De Maashorst' van belang. De Maashorst, het grootste aaneengesloten natuurgebied in Noord-Brabant, strekt zich uit over het grondgebied van de gemeenten Bernheze, Landerd, Oss en Uden en bestaat uit een afwisselend landschap, waarin bosgebieden, heidevelden en cultuurland elkaar afwisselen. Het Bezoekerscentrum Slabroek heeft een functie voor natuur- en milieueducatie. In Heesch bevindt zich het Bomenpark (arboretum).

Verder zijn er in de gemeente diverse (mini)campings en boerderijen aanwezig en zijn er enkele blokhutten voor groepen. Het aantal hotelaccommodaties is beperkt.

De verschillende cultuurhistorische elementen, waaronder Kasteel Heeswijk en de historische dorpskernen, spelen ook een rol in de toeristisch-recreatieve structuur, net als de aanwezige horecagelegenheden. Ten noorden van Nistelrode is een golfterrein aanwezig. Daarnaast liggen in het buitengebied van Nistelrode een zweefvliegveld en een vliegveld voor minivliegtuigen.
Naast verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen spelen recreatieve routes een belangrijke rol. Routes voor auto's, maar met name voor fietsers, wandelaars en ruiters spelen een belangrijke rol op toeristisch vlak. Met name in de bosgebieden, maar ook in het meer open landschap rond de kernen en in het groene middengebied, zijn routes aanwezig.

Ondanks de aanwezigheid van waterlopen is weinig sprake van watergebonden recreatie. Mogelijkheden voor kanovaren zijn er op de Aa en de Groote Wetering, maar verder zijn de mogelijkheden redelijk beperkt.

De bestaande recreatievoorzieningen krijgen de mogelijkheid zich te versterken, mits dit in combinatie gaat met bos- of natuurontwikkeling. Ook nieuwvestiging van recreatieve voorzieningen is mogelijk, mits sprake is van extensieve recreatie. Intensieve recreatie is niet gewenst. Recreatieve entrees tot de recreatiegebieden, natuurbruggen en een nodige economische impuls vanuit de gemeente zorgen voor een versterking recreatieve aanbod en verbinding hiertussen.

5.3.8 Ontwikkelinglocaties

Zoekgebied bedrijventerrein

De gemeenten Bernheze heeft in samenwerking met de omliggende gemeenten, ervoor gekozen een gezamenlijk bedrijventerrein te ontwikkelen voor grotere bedrijven en bedrijven uit zwaardere milieucategorieën, bedrijven die steeds moeilijker inpasbaar zijn in de huidige ruimtelijke structuur en bestaande bedrijven die op hun huidige vestigingslocatie overlast opleveren voor de omgeving. De realisering van een regionaal bedrijvenpark is daarnaast aangegrepen om, aansluitend aan het regionale bedrijventerrein, ruimte te creëren voor de vestiging van lokale bedrijvigheid.
Het gebied ten westen van de kern Heesch is aangewezen als zoekgebied voor een regionaal bedrijventerrein. Het bedrijventerrein zal circa 125 ha. aan bedrijven kunnen huisvesten. De maximale oppervlakte van het regionaal bedrijventerrein op Bernhezer grondgebied is 60 hectare bruto en de maximale milieucategorisering is 4.

Zoekgebied wonen

Het gebied dat is aangeduid als 'zoekgebied wonen' kan worden getransformeerd van onbebouwd gebied naar bebouwd gebied in de vorm van wonen en daarbij behorende voorzieningen. Het betreft een locatie grenzend aan de bestaande bebouwing waar geen of beperkt duurzame waarden uit de onderste lagen voorkomen. Uitbreidingslocaties die reeds planologisch zijn verankerd (bestemmingsplan) zijn niet aangeduid als 'zoekgebied wonen, maar als 'bestaande kernen'.
Voorwaarden waaraan ruimtelijke plannen in dit gebied moeten voldoen zijn hierna geformuleerd:

- De voorgestelde plannen moeten aansluiten bij de bestaande ruimtelijke en stedenbouwkundige structuur van de kern.
- Bij de inrichting van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met de kwaliteiten en structuren in het gebied en de omgeving. Bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen is het uitgangspunt zorgvuldig met de ruimte om te gaan.
- De natuurlijke ondergrond en de historisch gegroeide structuur van Bernheze moeten meegenomen worden bij de planvorming.

Afronding dorpsrand

Op strategische plekken zal er gekozen worden voor het afronden/verdichten van de dorpsrand. Een zorgvuldige (groene) inpassing tussen de afronding wonen of bedrijven is daarbij vereist en mag in geen geval het zicht op de cultuurhistorisch waardevolle objecten verminderen.

Voorkomen dient te worden dat er vanuit het buitengebied zicht is op onzorgvuldig vormgegeven achterkanten en hierdoor een rommelig beeld ontstaat. Indien sprake is van verweving van de bebouwing met het omliggende landschap (bijvoorbeeld aan de randen van de dorpen) dient dit karakter te worden behouden en zo mogelijk te worden versterkt. Ook dient er ruimte gereserveerd te zijn voor toekomstige bedrijvigheid. Dit moet aansluiting krijgen bij de bestaande bedrijven aan de dorpsrand van het dorp. Regionaal georiënteerde bedrijven kunnen een plek krijgen op het regionaal bedrijventerrein.
Volgens het Bio-beleid kan een woning of meerdere woningen in bebouwingsconcentraties worden gebouwd, mits er tegelijkertijd sprake is van 'ruimtelijke kwaliteitswinst'. In de aanduiding 'afronding dorpsrand' zijn op ruimtelijke gronden (grenzend aan de dorpen) opgetekend. Indien woningbouw plaatsvindt onder het planologisch regime van het buitengebied kan dit alleen onder de noemer van het Bio-beleid. In het raadsvoorstel 'Ruimte voor Ruimte (verbreed), Buitengebied in Ontwikkeling en verplaatsen intensieve veehouderijen' is een nadere belangen- en beleidsafweging gemaakt over de mogelijkheid tot het toevoegen van woningen. De bebouwingsconcentraties zijn in dit raadsvoorstel begrenst.

Deel B: Uitvoeringsprogramma

6 Uitvoeringsprogramma: bestaand en nieuw

In onderstaand schema is per functie globaal beschreven welk programma er voorafgaand aan deze structuurvisie al eerder is vastgesteld:

Wonen	In de Woonvisie is tot 2015 een aantal van gemiddeld 130 woningen per jaar vastgesteld (dat staat voor 5 a 6 hectare ruimtebeslag) per jaar; daarbij moet gevarieerd worden in woonmilieus, mede in verband met te bedienen doelgroepen (waaronder senioren en starters); voor het wonen is in bijlage 4 de totale programmering opgenomen (zowel de reeds geplande projecten in de huidige woningbouwprogrammering als de nieuwe locaties en programma's).
Werken	De opgave in Heesch-West (Regionaal bedrijventerrein ter grootte van 100 hectare netto uitgeefbaar – totale gebied is 170 hectare) was al onderdeel van de vorige structuurvisie en opgenomen in de Ontwerp-Structuurvisie Noord-Brabant; daarnaast is vastgesteld dat er 3 Landbouwontwikkelingsgebieden gefaciliteerd worden; in de kernen worden de bestaande kleinschalige bedrijventerreinen afgerond (in het bijzonder Retsel in Heeswijk-Dinther en Kleinwijk in Nistelrode) en is het beleid gericht op kleinschalig werken in de centra en gecombineerd met wonen. De maximale oppervlakte van het regionaal bedrijventerrein op Bernhezer grondgebied is 60 hectare bruto en de maximale milieucategorisering is 4.

Infrastructuur	In het vastgestelde beleid is onder andere rekening gehouden met de ontsluiting van bedrijventerrein Heesch-West/ woningbouw Westzijde Heesch en de ontsluitingen aan de Zuidoostkant (op de N279) en de Noordoostrand van Heeswijk-Dinther; daarnaast spelen diverse uitwerkingen van de VCP's per kern.
Groen en water	Diverse programma's zijn in uitvoering/in ontwikkeling; uitvoering is gepland vanaf 2010: - Groen: droge Ecologische Verbindingszones, Dynamisch Beekdal (Aa) - Water: natte Ecologische Verbindingszones, beekherstel
Sociaal-maatschappelijk	Reeds enkele jaren geleden is in gang gezet dat de diverse kernen op het vlak van sociaal-maatschappelijke voorzieningen (waaronder onderwijs, sociaal-culturele centra) rond 2010 'up-to-date' zijn; in Nistelrode wordt daar nu de laatste hand aan gelegd.

Naast deze vastgestelde programma's is geïnventariseerd welke mogelijke nieuwe programma's noodzakelijk zijn. Deze spelen op een termijn van 10 a 15 jaar vanaf nu (2020 a 2025).

Voor het woonprogramma kan – gezien de prognoses van de provincie – het gemiddeld aantal woningen van 130 per jaar doorgetrokken worden tot de termijn van 2020 a 2025. Hiervoor wordt verder verwezen naar bijlage 4. Met betrekking tot het kostenverhaal wordt verwezen naar het einde van dit hoofdstuk.

Met betrekking tot het werkprogramma is er – mede omdat de vastgestelde reeds langer in de tijd doorlopen – weinig nieuws te verwachten. Wel willen wij agenderen dat we gaan onderzoeken in hoeverre de recreatie- en toerismesector op de middellange en lange termijn een impuls nodig heeft, mede gezien de te verwachten teruglopende werkgelegenheid en bedrijvigheid in de agrarische sector.

Op het vlak van de infrastructuur zijn de meeste nieuwe zaken te verwachten:
- Gezien de groei van Heesch gaat het om de totale ontsluiting van Heesch, alsmede nieuwe uitbreidingslocaties daarbinnen: dit betreft enerzijds de West-Tangent Heesch (ten behoeve van bedrijventerrein Heesch-West en woningbouwlocatie Westzijde Heesch) en mogelijk anderzijds de zuidzijde Heesch.
- Dat geldt eveneens, maar in iets minder sterke mate, voor Heeswijk-Dinther (mede vanwege de verbreding van de N279).
- Ter ondersteuning van de toeristisch-recreatieve activiteiten en om de verbinding tussen de kernen te optimaliseren zal er opnieuw geïnvesteerd moeten worden in interne ontsluitingswegen (inclusief die voor het langzaam verkeer).
- Ook is een plan voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer (Oss-Heesch-Nistelrode-Uden) in voorbereiding.

Voor het groen en water wordt op dit moment gewerkt aan een aanvullend (en gebiedsgericht) investeringsprogramma voor de middellange termijn; aanvullend op de huidige groenprogramma's gaat het om:
- Het verder versterken van de natte verbinding tussen de Maashorst en Maasdonk/Rosmalen (verweven in het LOG): de 'Ecologische Verbinding Midden'.
- Het creëren van een ecologische en toeristisch-recreatieve verbinding tussen de Maashorst, de Heeswijkse Bossen, het Aa-dal en Wijbosch (richting Groene Woud): de 'Ecologische Verbinding Zuid'.
- Voor de Maashorst is een gebiedsprogramma in ontwikkeling; hierin zullen -ook op het grondgebied van Bernheze– nieuwe investeringen op het gebied van natuur- en landschapsontwikkeling voorgesteld worden.

Het sociaal-maatschappelijk programma zal voor de nabij toekomst verder vormgegeven moeten worden, met name om de centra van de kernen van voldoende 'levendigheid' te voorzien. Leefbaarheid wordt, zeker in de kleinste kernen, een belangrijk begrip; daarvoor zijn de IDOP's (Integrale Dorpsontwikkelingsplannen) voor Vorstenbosch en Loosbroek opgesteld. Ook zal specifiek gekeken moeten worden hoe er –bij het investeren in de centra– 'ingekleurd' kan worden volgens de eerder voorgestelde centrumprofielen (deel A, Ruimtelijk Casco).

7 Instrumentarium ten behoeve van het uitvoeringsprogramma

7.1 De bestaande fondsen en reserves

Onder andere in de in 2008 vastgestelde Nota Grondbeleid zijn de fondsen en reserves, die ingezet kunnen worden, beschreven:

Het Groenfonds: dit fonds heeft tot doel de kwaliteit van het buitengebied te verbeteren door het uitvoeren van groenprojecten.

Het Volkshuisvestingfonds: dit fonds heeft onder andere tot doel het ondersteunen bij het realiseren van het aantal woningen in de goedkope sfeer; in de actuele woonbeleid Wonen in Bernheze 2008-2015 wordt een aantal nieuwe regels hiervoor geformuleerd, welke nog in de verordening Volkshuisvestingsfonds moeten worden opgenomen:
"De volgende spelregels zullen uitgangspunt zijn voor een na de vaststelling van deze herijking op te stellen Verordening Volkshuisvestingsfonds:

- Een bijdrage uit het Fonds wordt verstrekt aan woningbouwprojecten in de sociale sector van groot maatschappelijk belang, in het bijzonder voor de doelgroepen senioren en starters, alsmede de 'aandachtsgroep' (vanuit de optiek van betaalbaarheid) en kwetsbare groepen.
- De bijdrage uit het Fonds moet dienen ter dekking van een tekort dat binnen zo'n woningbouwproject aangetoond kan worden als het gevolg van het specifiek bouwen voor bovenstaande doelgroepen of vanwege de complexiteit van het project.
- Een bijdrage uit het Fonds is een projectsubsidie en wordt niet verstrekt gerelateerd aan het aantal woningen; de hoogte is afhankelijk van de complexiteit, de maatschappelijke relevantie en de hoogte van het tekort."

Het Parkeerfonds (zie ook Parkeerbeleidsplan Bernheze, vastgesteld in 2008), waarin de financiële bijdragen vanuit particuliere ontwikkelingen, specifiek voor vanuit die particuliere ontwikkelingen noodzakelijke investeringen voor collectief parkeren, worden verzameld.

Over het instellen van een fonds Buitengebied In Ontwikkeling (BiO) –BiO-fonds-, is besloten in juli 2009 (Raadsvoorstel 'Ruimte voor Ruimte (verbreed), Buitengebied in ontwikkeling en verplaatsen intensieve veehouderijen'). De provincie maakt het via haar BiO-beleid mogelijk dat er woningen op daartoe nader aan te wijzen locaties (kernrandzones, bebouwingsclusters) gebouwd kunnen worden, mits er tegelijkertijd sprake is van 'ruimtelijke kwaliteitswinst'. Met betrekking tot de bijdrage aan het fonds (per woning) wordt het bedrag gelijkgesteld met de bijdragen die in het kader van de Ruimte voor Ruimte-regeling (een provinciale regeling en dus een provinciaal fonds) worden gevraagd (ongeveer € 180.000,00 per woning).

De reserve Nader te bestemmen, welke geen specifieke doelstelling kent. Een reserve Bedrijfsrisico bouwgrondexploitatie: deze reserve heeft tot doel ervoor te zorgen dat er voldoende financiële middelen aanwezig zijn om risico's in de bouwgrondexploitatie op te kunnen vangen.

De voeding van het Groenfonds, het Volkshuisvestingsfonds en de Reserve Nader te bestemmen vindt plaats via een afdracht vanuit de grondexploitatie.

7.2 Nieuwe fondsen

In de Nota Grondbeleid is aangekondigd te onderzoeken hoe tot een fonds Grote Werken gekomen kan worden: “De bedoeling van dit fonds is dat de infrastructurele werken die functioneel zijn voor meerdere gebieden, worden betaald door een bijdrage uit deze gebieden. Voorbeelden van dergelijke voorzieningen zijn: een ontsluitingsweg voor twee verschillende woonwijken of een waterberging voor meerdere gebieden.” De nieuwe Wro (inclusief de Wet op de Grondexploitatie) maakt het mogelijk voor een gemeente bij private partijen kosten in rekening te brengen. Daarbij spelen drie criteria een rol:

- Profijt: de grondexploitatie heeft direct nut van de investering waarvoor de kosten gemaakt worden.
- Toerekenbaarheid: er bestaat een causaal verband tussen de planontwikkeling en de investering (de kosten zouden niet worden gemaakt zonder de planontwikkeling).
- Proportionaliteit: hoe groter het profijt, hoe groter (naar rato) de bijdrage. Hierop wordt in het volgende hoofdstuk teruggekomen.

Ook is in de Nota Grondbeleid het voorstel gedaan om onderzoek te doen naar een zogenaamd ‘Vereveningsfonds’. Dit heeft tot doel “dat locaties waarin de grondexploitatie leidt tot positief rendement, bijdragen in de kosten van locaties die geld tekort komen. De nieuwe Wro maakt het mogelijk dat de gemeente een dergelijk fonds in het leven roept en dat vervolgens niet alleen de gemeente maar ook private grondexploitanten een bijdrage leveren in dit fonds.” Omdat het beleid van de gemeente Bernheze is om in principe en ten eerste in te zetten op inbreiding, zullen voornoemde situaties zich in de komende jaren vaker voordoen. Een bijdrage uit het Volkshuisvestingsfonds kan dan overigens ook gedeeltelijk soelaas bieden, mits er sprake is van sociale woningbouw.

In de besluitvorming over de nota Grondbeleid is opgenomen dat er - afhankelijk van de resultaten van de onderzoeken - zowel een fonds Grote Werken als een Vereveningsfonds wordt ingesteld, die voldoen aan de bepalingen van de nieuwe Wro en waaraan ook private grondexploitanten een bijdrage leveren. Aan deze fondsen worden verordeningen gekoppeld, waarin – door middel van nadere uitwerkingen van de criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit - regels zijn opgenomen met betrekking tot kostenverhaal. In deze context wordt ook bekeken wat dit betekent voor de huidige reserve Nader te bestemmen en het Volkshuisvestingsfonds.

Door de gemeenteraad is op 1 oktober 2009 (als onderdeel van de ‘Kaderstellende Notitie Structuurvisie Bernheze 2010-2025’) besloten om in te zetten op een onderzoek naar een Stimulerings- en Investeringsfonds ‘Variatie en Kwaliteit Buitengebied’.

Er bestaan diverse (lokale) fondsen ter bevordering van de kwalitatieve verbetering van het buitengebied en de kernrandzones (zoals het Groenfonds, het BiO-fonds en het reconstructiebudget). Dit programma zou deze diverse fondsen kunnen bundelen, kostenverhaal kunnen organiseren en eventuele nieuwe subsidies en andere bijdragen van derden kunnen mobiliseren.

8 Uitvoeringsprogramma in relatie tot kostenverhaal

In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat de Wro mogelijkheden biedt om vanuit een door de gemeenteraad vastgestelde Structuurvisie tot kostenverhaal te komen. In deze paragraaf worden deze mogelijkheden vastgelegd.

Voor de nieuwe zoekgebieden wonen/de afrondingen van de kernen/de inbreidingslocaties (ook in het kader van de IDOP's) en de bedrijventerreinen geldt dat er in de toekomst diverse infrastructurele, groene en volkshuisvestelijke investeringen gedaan moeten worden. Per exploitatiegebied zal hiervoor een analyse en uitwerking gemaakt moeten worden (welke fondsen zijn op welke wijze inzetbaar per exploitatiegebied). In dit hoofdstuk leggen we de uitgangspunten en de regels voor dit kostenverhaal vast.

We kijken daarbij naar twee programma's waarvan de kosten, gezien de aard ervan, gedeeltelijk verhaald kunnen worden op de grondexploitaties van nieuwe ontwikkelingen op het vlak van wonen en werken: het programma 'Groen en Water' en het programma 'Infrastructuur'. Per programma geven we, vanuit de hiervoor al beschreven bestaande en nieuwe programma's, aan op welke gronden en op welke wijze we het kostenverhaal, met deze structuurvisie als onderlegger, vorm gaan geven. Daarbij maken we gebruik van de criteria, zoals ze in de Wro zijn aangegeven: toerekenbaarheid, profijt, proportionaliteit.

[1] Het waterschap heeft de regierol bij de realisatie van EVZ. Zij zullen voor de realisatie van EVZ langs waterlichamen, per project, een verzoek tot cofinanciering bij de gemeente indienen. Op basis van deze verzoeken zal de gemeente het investeringsbudget bepalen en voor dat zelfde bedrag 100 % subsidie aanvragen bij de provincie.
[2] Voorbeeld: er worden 100 woningen toegevoegd op een totaal van 1000; 10% van de investering kan verrekend worden over de nieuwe locaties, naar rato van het aantal woningen dat daar gebouwd wordt (in dit rekenvoorbeeld: een locatie van 60 woningen, draagt 6% van de investering).

Kostenverhaal vanuit het programma 'Groen en Water'

Binnen dit programma is sprake van een aantal investeringen die ten goede komen aan de algemene kwaliteit van Bernheze en het buitengebied in het bijzonder.

Investering	Looptijd en bedrag	Bijdragen van derden	Toerekenbaarheid - Profijt	Proportionaliteit
Natte Ecologische Verbindingszones (Aa, Leijgraaf, Groote Wetering)	2010-2015 / 900.000 Euro[1]	Tot 31-12-2011 100%, vanaf 2012 tot 2018 75%	Deze investeringen dragen bij aan de algemene kwaliteit van het buitengebied (ecologie, landschap, recreatie en toerisme), waar alle inwoners van Bernheze voordeel van hebben	- Hoeveel woningen worden nieuw toegevoegd? - Hoeveel woningen zijn reeds aanwezig? - Dit verschil bepaalt het toe te rekenen % van de investering aan een nieuwe ontwikkeling
Droge Ecologische Verbindingszones	Vanaf 2010 / pm	PM	Idem	Idem
Dynamisch Beekdal (Aa)	2010-2015 / 140.000 Euro[1]	PM	Idem	Idem
Wijstherstel	2010-2015 / 220.000 Euro[1]	PM	Idem	Idem
Gebiedsprogramma Maashorst	Vanaf 2010 / pm	PM	Idem	Idem
Nieuwe Ecologische Verbindingen ('Midden' en 'Zuid')	Vanaf 2012 / pm	PM	Idem	Idem

Kostenverhaal vanuit het programma 'Infrastructuur'

Binnen dit programma is sprake van enerzijds investeringen die zijn toe te rekenen aan specifieke ontwikkelingen / kernen (woningbouwlocaties en bedrijventerreinen) en anderzijds investeringen die ten goede komen aan de algemene kwaliteit van Bernheze en anderzijds

Investering	Looptijd en bedrag	Bijdragen van derden	Toerekenbaarheid - Profijt	Proportionaliteit
Alle kernen, binnen de bestaande infrastructuur (conform VCP's)[3]	2010-2014	-	Het betreft investeringen die gedaan worden ter ontsluiting van de totale kern en specifieke ruimtelijke ontwikkelingen daarbinnen in het bijzonder; deze investeringen komen dus ten goede aan de totale bereikbaarheid en doorstroming binnen en rondom een kern (geen buurt- of wijkontsluitingen).	**Regel voor woningbouwlocaties:** - Wat is de toename van het verkeer ten gevolge van de ontwikkeling? - Wat voor bijdrage levert de nieuwe infrastructuur aan het verwerken van die toename? - Naar rato wordt de woningbouwlocatie 'aangeslagen' **Regel voor bedrijventerreinen:** - Wat is de toename van het verkeer ten gevolge van het bedrijventerrein? - Wat voor bijdrage levert de nieuwe infrastructuur aan het verwerken van die toename? - Naar rato wordt het bedrijventerrein 'aangeslagen'.
Nieuwe ontsluitingen Heesch (op A59, westzijde Heesch, Heesch-Zuid	Vanaf 2010 / PM	-	Idem	Idem
Nieuwe ontsluitingen Heeswijk-Dinther (Heeswijk-Dinther-Zuid, NO-randweg)	Vanaf 2010 / 6.400.000 voor HD-Z, NO-randweg PM	-	Idem	Idem
Loop- en fietsroutes (diverse maatregelen uit Loop- en Fietsrouteplan / aanleg fietsroutes Vinkel-Menzel en Aa-dal)	2010-2015 / 250.000 Euro	PM	Deze investeringen dragen bij aan de algemene kwaliteit van het buitengebied (ecologie, landschap, recreatie en toerisme), waar alle inwoners van Bernheze voordeel van hebben	- Hoeveel woningen worden nieuw toegevoegd? - Hoeveel woningen zijn reeds aanwezig? - Dit verschil bepaalt het toe te rekenen % van de investering aan een nieuwe ontwikkeling[4]

[3] Reeds vastgesteld in Uitvoeringsprogramma's VCP (Raadsbesluit 'Vaststellen Verkeerscirculatieplannen', 17 december 2009) zijn (conform criterium 'bijdrage aan totale bereikbaarheid en doorstroming'): Herinrichting 't Dorp Heesch (1.420.000 Euro), Maatregelen LeF-plan (250.000 Euro), Uitvoering regionaal Halteplan (347.000 Euro), Herinrichting Graafsebaan (1.480.000 Euro), Rotonde Graafsebaan (540.000 Euro), Herinrichting Entree Nistelrode (441.000 Euro), Herinrichting kruising Noorderbaan-Berghemseweg (400.000 Euro, schatting), Herinrichting traverse Vorstenbosch (900.000 Euro, schatting).

[4] Voorbeeld: er worden 100 woningen toegevoegd op een totaal van 1000; 10% van de investering kan verrekend worden over de nieuwe locaties, naar rato van het aantal woningen dat daar gebouwd wordt (in dit rekenvoorbeeld: een locatie van 60 woningen, draagt 6% van de investering).

9 Bronnen

9.1 Boeken en rapporten

- Arcadis (2006-2010) *Blik op Bernheze, ontwikkelingskader buitengebied*.
- BRO (2005) *Economisch beleidsnota 2005-2010*.
- BTL planburo (2001) *Groenstructuurplan Bernheze*.
- BUITEN (2008) *Beleidsnota Recreatie en Toerisme gemeente Bernheze 2008 – 2012, Kansen verzilveren*.
- Croonen Adviseurs (2003) *StructuurvisiePlus Bernheze*.
- Gemeente Bernheze (2007) *Nota grondbeleid Bernheze 'De grondslag voor de toekomst'*.
- Gerrichhauzen en Partners (2008) *Wonen in Bernheze 2008-2015*.
- Grontmij (2006) *Waterplan Bernheze*.
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (2006) *Nota Ruimte, Ruimte voor Ontwikkeling*,
- Mobycon (2007) *Verkeersstructuurplan Bernheze Verkeer op hoofdlijnen 2007 - 2020*.
- Provincie Noord-Brabant (2008) *Interimstructuurvisie*.
- Provincie Noord-Brabant (2004) N*ota Buitengebied in Ontwikkeling*.
- Provincie Noord-Brabant (2008) *Paraplunota*.
- Provincie Noord-Brabant (2008) *Reconstructieplan Maas en Meierij (herziening)*.
- Provincie Noord-Brabant (2005) *Reconstructieplan Peel en Maas*.
- Provincie Noord-Brabant (2004) *Uitwerkingsplan Uden-Veghel*.
- Provincie Noord-Brabant (2004) *Uitwerkingsplan Waalboss*.
- Provincie Noord-Brabant (2009) *Voorontwerp Structuurvisie Ruimtelijke Ordening*.

Bijlagen

Bijlage 1 - Verslag ‘Een goed gesprek’ 8 juli 2009

Plaats: De Pas, Heesch
Tijd: 8 juli 2009, 18:30 – 20.45 uur

Wethouder Eric Daandels opent de avond met een welkomstwoord. Vervolgens presenteert Gertjan Arts (Gerrichhauzen en Partners) het programma van de avond. Na de presentatie begint het ‘speeddaten’: De deelnemers stellen zich aan elkaar voor en gaan in discussie op basis van Stelling 2: De kernen moeten ophouden met groeien aan de buitenkant, als we iets nieuws bouwen moet het binnen de bebouwde kom gebeuren.

Presentatie ruimtelijke casco
Na het speeddaten presenteert Carin Stolzenbach de opbouw van het ruimtelijk casco van Bernheze. Het ruimtelijk casco vormt de basis voor de structuurvisie Bernheze.
Belangrijke vragen/opmerkingen naar aanleiding van de presentatie zijn:
- De wijstgebieden staan niet juist op de kaart.
- Waarom wordt in de visie niet aangesloten op het Groene Woud?
- De rode stippen als uitbreidingsrichting zijn enigszins misleidend en lijken op ‘definitieve’ uitbreidingsplekken.

Discussie
Gertjan Arts leidt de discussieronde. Op basis van stellingen moet men aangeven of men het eens, oneens (of daartussenin) is met de stelling.

Stelling 1: Het buitengebied is onze schatkist, zowel uit het oogpunt van de agrarische activiteiten als uit dat van natuur en landschap. We moeten er daarom voor waken dat het buitengebied te vol wordt en te intensief gebruikt gaat worden.

Eens: 15
Oneens: 0
Neutraal: 25

- Wat is intensief gebruik? Dit is een relatief begrip.
- Het is vooral van belang om de landelijke uitstraling van het gebied te behouden; daar zijn zorgen over omdat door de uitbreiding van de niet grondgebonden intensieve veehouderij de agrarische sector steeds industriëler wordt.
- Er moet meer worden gericht op toerisme en recreatie in het gebied.
- Er zijn gewoon veel te veel mensen, dat is de oorzaak van alles, met 50% minder zouden deze problemen niet bestaan.
- Het gebied moet in eerste instantie van de agrariërs blijven. Een goede zonering is hierbij van belang om zo een duidelijke afwisseling van functies te hebben in het buitengebied. Daartegenover wordt gesteld dat het buitengebied als reservoir van rust en ruimte voor iedereen, juist uit balans raakt door een te eenzijdige groei van de intensieve veehouderij.
- Op langere termijn zullen agrarische functies in het gebied achteruit gaan en ontstaat er steeds meer ruimte voor andere functies. Het moet duidelijk zijn wat voor functies dit gaan worden. We moeten nu nadenken om de balans tussen de functies te herstellen, het bestemmingsplan en de structuurvisie spelen daar een rol in.
- Naast zonering van functies in het buitengebied is ook de zonering om de woonkernen erg belangrijk.
- Variatie in het buitengebied moet gestimuleerd worden, waarbij boeren een alternatief geboden moet worden in plaats van alleen maar te intensiveren; het hoeft niet per se meer te zijn, wel beter in kwaliteit en gevarieerder. Dit geldt ook in LOG-gebieden hier kan/moet schaalvergroting tot milieuvoordelen leiden.

Stelling 2: De kernen moeten ophouden met groeien aan de buitenkant, als we iets nieuws bouwen moet het binnen de bebouwde kom gebeuren.

Eens: 11
Oneens: 9
Neutraal: 20

- Met alleen intensiveren binnen de kernen wordt er te weinig variatie van woningen aangeboden. Ook is alleen bouwen aan de binnenkant een tijdrovend proces.
- De kernen zijn nu al te groot geworden. De kernen moeten dorpen blijven.
- Er moet zodanig gebouwd worden dat de woningbouw goed samengaat met de omgeving. We hebben ruimte genoeg, maak daar gebruik van. Er moet landelijk gebouwd worden. Teveel intensiveren binnen de kernen leidt tot teveel stedelijkheid.
- Er moet rekening worden gehouden met een krimpscenario over een aantal jaren.
- We moeten inbreiden met het oog op de gestelde doelen (agrarisch en recreatie).
- De kernen moeten geïntensiveerd worden en het buitengebied moet onaangetast blijven.
- Inbreiden moet niet betekenen dat er meer appartementen gebouwd worden. We zitten wat dat betreft al op een verzadigingspunt. Inbreiden moet dus niet betekenen dat er wordt gestapeld, het gaat bij de kernen om wooncomfort en uitstraling, hoogbouw past hier niet bij.
- Er moet meer lucht in de kernen komen. Gebruik de ruimte om de kernen voor meer variëteit in het wonen.
- Er moet duurzaam gebouwd worden; Dit wil zeggen kwalitatief goede, grondgebonden woningen bouwen die niet over 40 jaar al gesloopt moeten worden omdat er geen vraag meer naar is.
- Ook het wonen in het buitengebied kan worden ontwikkeld. Hierbij wordt gedacht aan kleine kernen (gehuchten) waarbij bijvoorbeeld ook stallen omgebouwd kunnen worden tot wooneenheden voor senioren of starters met een variatie aan kleinschalige detailhandel en andere vormen van kleinschalige bedrijvigheid. Deze detailhandel / bedrijvigheid speelt in op het toerisme en biedt streekproducten of diensten (bed & breakfast, campings) aan.
- De hooiberg-regeling die Landerd kent, zou ook in Bernheze toegepast kunnen worden.
- De infrastructuur is erg belangrijk in het buitengebied. De wegen zijn nu te smal en voor fietsers zijn ze soms erg gevaarlijk. Ook faciliteren de wegen steeds meer sluipverkeer. De toename van vrachtverkeer in en naar LOG-gebieden is hierbij ook aandachtspunt.

Stelling 3: Onze gemeente moet zich in de regio profileren als een gemeente die vooral bekend staat om haar toeristisch-recreatieve kwaliteiten en vanuit dat profiel op de provinciale en nationale kaart komen.

Eens: 12
Oneens: 8
Neutraal: 20

- Hoe profileert Bernheze zich nu? De gemeente staat vooral bekend als een verzameling losse kernen. Maar het gebied is ook een groene rustige ruimte tussen de stedelijke regio's. Hiermee wil Bernheze zich verder profileren.
- Om het groene karakter van het gebied te borgen is een economische drager nodig. Dit kan de agrarische sector zijn en/of de toeristische sector.
- Wanneer Bernheze zich profileert als agrarisch producent kan hier ook het toeristisch profiel aan worden opgehangen.
- Zowel de agrarische als de toeristische activiteiten in Bernheze moeten op dit moment in (ruimtelijke) kwaliteit omhoog.
- Bij het profileren van de toeristische activiteiten moet er aandacht zijn voor voldoende variëteit en kwaliteit van de activiteiten.
- Er moet duidelijkheid zijn met betrekking tot de kwaliteit van de recreatievormen in Bernheze. Liever goede wandelpaden en fietspaden dan toeristische activiteiten die veel gemotoriseerd verkeer aantrekken. Er wordt voorgesteld om de bossen in Bernheze aan elkaar te verbinden met fietsroutes en wandelroutes. Ook is het van belang om vrijliggende fietspaden aan te leggen tussen de kernen voor scholieren en recreanten. Geopperd wordt om bij de Kampweg en het Grolder te beginnen.
- Liever niet mikken op het massatoerisme. Niet al te hoogdravend toerisme (rondje om de kerk) dat gericht is op de regio spreekt meer tot de verbeelding.
- Denk naast het bevorderen van het toerisme ook aan de eigen bevolking. In de kernen moet dus aandacht zijn voor zorg en voorzieningen voor de eigen bevolking.
- Verschillende aanwezigen hebben moeite met een stijging van de verkeersintensiteit als (mogelijk) gevolg van het stimuleren van recreatie. Er moet gestuurd worden op rustige recreatie. De overlastgevende recreatie (crossers) moet op aangewezen plekken worden gefaciliteerd zodat ze elders geen overlast kunnen veroorzaken.
- Bernheze wil zich profileren als groene gemeente. Door een enkele aanwezigen wordt ingebracht dat Bernheze op het gebied van fijnstof in de lucht tot een van de meest vervuilde gemeenten behoort en dat dit het imago van een groene gemeente schaadt.

Gertjan Arts en Wethouder Eric Daandels sluiten de avond af en bedanken de aanwezigen voor hun komst en inbreng. Er wordt vanuit de zaal gepleit voor een volgende bijeenkomst centraal in de gemeente en op een later tijdstip.

Het openbaar debat is (7 september, aanvang 19.30 uur) in Loosbroek gepland.

Bijlage 2 - Verslag ‘Openbaar debat’ 7 september 2009

Plaats: Zaal Kerkzicht, Loosbroek
Tijd: 7 september 2009, 19.30 – 22.00 uur
Aantal aanwezigen: ongeveer 120 personen

1. Opening

Wethouder Eric Daandels opent om 19.30 de avond met een welkomstwoord. De structuurvisie vormt een visie op de toekomst op middellange en lange termijn op ruimtelijke inrichting, wonen, werken, recreatie en infrastructuur. De wethouder geeft aan dat de nieuwe Wro de concrete aanleiding vormt voor de structuurvisie 2010-2025. De structuurvisie uit 2003 wordt gebruikt als onderlegger voor de nieuwe structuurvisie. Aanvullingen en verbeteringen op deze visie zullen in de structuurvisie 2010-2025 worden doorgevoerd. Voor de structuurvisie 2010-2025 is inmiddels de startnotitie vastgesteld door de gemeenteraad. Daarna zijn 2 workshops met de commissie RZ en 1 kleinere bijeenkomst voor bewoners (‘Een goed gesprek’) georganiseerd. Deze avond is een openbare discussieavond om de richtinggevende kaders voor de structuurvisie 2010-2025 inhoudelijk te bespreken.

2. Debat

Gertjan Arts (Gerrichhauzen en Partners) leidt de discussie. Na de spelregels van het debat te hebben toegelicht wordt de visiekaart gepresenteerd en worden per kern de menukaarten doorlopen. Om te oefenen wordt gevraagd wie uit Heesch, Nistelrode, Vorstenbosch, Loosbroek of Heeswijk-Dinther komt en wie in de kern of buitengebied woont. Door Gertjan Arts wordt geconcludeerd dat er een hele evenwichtige verdeling over de verschillende kernen aanwezig is en de verhouding buitengebied/kern licht in het voordeel van het buitengebied uitvalt.

De discussie wordt gevoerd aan de hand van 3 stellingen:

- Stelling 1: Onze gemeente moet zich in de regio profileren als een gemeente die vooral bekend staat om haar toeristisch-recreatieve kwaliteiten en vanuit dat profiel op de provinciale en nationale kaart komen.
- Stelling 2: De kernen moeten ophouden met groeien aan de buitenkant, als we iets nieuws bouwen moet het binnen de bebouwde kom gebeuren.
- Stelling 3: Het buitengebied is onze schatkist, zowel vanuit het oogpunt van de agrarische activiteiten als vanuit natuur en landschap. We moeten er daarom voor waken dat het buitengebied niet te vol wordt en te intensief gebruikt gaat worden.

NB: in de loop van de avond blijkt dat tijdens de behandeling van stelling 1 ook de discussie over stelling 3 wordt gevoerd. Deze stelling wordt daarom niet meer apart behandeld.

Stelling 1

Gertjan Arts start met de eerste stelling. Deze stelling wordt begeleid door een promotiefilmpje van de Maashorst dat onlangs op SBS6 te zien was (zie ook: www.summertrends.tv). De stelling luidt als volgt: *Onze gemeente moet zich in de regio profileren als een gemeente die vooral bekend staat om haar toeristisch-recreatieve kwaliteiten en vanuit dat profiel op de provinciale en nationale kaart komen.*

De volgende reacties volgen op deze stelling:

M. Kuipers, Heeswijk Dinther
Dhr. Kuipers is het ermee eens dat de voorgestelde toeristische activiteiten gebiedsgericht worden ingevuld: dit moet niet meteen betrekking hebben op het hele gemeentegebied van Bernheze. Hier zijn veel aanwezigen het mee eens.

Hierop wordt gereageerd met de vraag of het promoten van toerisme in Bernheze wel zo veel zin heeft: “wie wordt er allemaal beter van?”

T. Linders, namens ondernemend Bernheze
Er moet aan de ontwikkeling van toeristisch-recreatieve voorzieningen (ook in het belang van de werkgelegenheid) worden getrokken. Een impuls voor de recreatieve sector is ook een belangrijke injectie voor ondernemend Bernheze.

J. v.d. Broek Heeswijk-Dinther
Er zijn twee duidelijke verschillende gebieden in Bernheze: De Maashorst versus de lager gelegen beekdalen. Met deze verschillen moet rekening worden gehouden bij het inzetten op recreatie.

C. van de Berg, IVN
De ontwikkeling van natuur is duur en daarom hebben we de recreatie nodig. Juist deze recreatie biedt dus kansen om de natuur in Bernheze verder te ontwikkelen. De Aa kan bijvoorbeeld verder ontwikkeld worden door deze te laten meanderen en speelbossen toe te voegen.

Door enkele aanwezigen wordt ingebracht dat intensief recreëren in Bernheze niet gewenst is. Dit trekt teveel gemotoriseerd (sluip)verkeer aan.

F. v.d. Dungen, Heesch
Er kan niet 1 profiel op Bernheze worden gelegd. Daarnaast staat Bernheze op dit moment als een van de meest vervuilde gemeenten (fijnstof) op de kaart. Ook dat is Bernheze! De gevolgen van meer recreatie moeten worden bekeken.

H. Krol, ZLTO
De reconstructie heeft gezorgd voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen. Dit is een positieve ontwikkeling.

M. Kuipers, Heeswijk-Dinther
Het proces van de ontwikkeling van Bernheze stokt teveel vanwege het ontbrekende planologische regime. Ook het Bestemmingsplan Buitengebied is te restrictief en voorkomt vele (goede) ontwikkelingen.

C. Gloudemans, Loosbroek
Er wordt steeds gesproken over balans. Maar hoe wordt deze balans (objectief) gemeten. Dhr. Arts geeft aan dat deze vraag niet meteen valt te beantwoorden maar wordt meegenomen.

A. School, ZLTO
Intensieve agrarische bedrijven worden steeds vaker verplaatst naar LOG’s. Dit gaat vaak te snel. Ook wordt de discussie over LOG’s nog steeds te negatief gevoerd.

Dhr. v.d. Wijst, Vorstenbosch
Er moet niet alleen worden ingestoken op de Aa. Er zijn meer beekdalen en weteringen in de gemeente die door middel van recreatieve of toeristische voorzieningen ontwikkeld kunnen worden.

Gertjan Arts sluit concluderend af:
Het profiel van Bernheze moet breder uitgelegd worden dan alleen door middel van toerisme en recreatie; ook andere activiteiten en kwaliteiten (die in combinatie ontwikkeld kunnen worden) bepalen het profiel van Bernheze: agrarische functies, natuur en milieu, de diversiteit van de kernen. De opgave voor de toekomst is het organiseren van dynamiek, met alle functies in een juiste balans. Bernheze als groene gemeente (waarbij 'groen' op allerlei manieren uitgelegd kan worden), rust en ruimte, maar ook dynamisch. Soms intensief voor wat betreft het gebruik, maar meestal extensief.

C. v.d. Berg sluit af met de opmerking dat Bernheze een gemeente voor natuur en recreatie is maar dat het tot nu toe stokt in de uitvoering.

- Pauze -
Om 20:50 wordt het debat weer hervat

Voorafgaand aan de behandeling van de tweede stelling licht dhr. F. Beems een kaart toe waarop de fijnstof emissie voor Bernheze staat aangegeven. Deze kaart maakt geen deel uit van de presentatie over de kaderstellende notitie maar wordt voor deze gelegenheid getoond. Te zien is op deze kaart dat Bernheze daarop bijzonder hoog scoort. Dhr Beems constateert dat dat een zorgwekkend gegeven is, voor onze gezondheid, maar ook voor het imago van Bernheze. Wethouder Eric Daandels reageert dat er aandacht wordt besteed aan de fijnstofproblematiek maar dat het belangrijk is om eerst alles objectief op een rijtje te zetten. A. School (ZLTO) geeft aan dat er vanuit de landbouw reeds oplossingen aanwezig zijn en oplossingen op korte termijn beter zullen worden om de fijnstof uitstoot te beperken. Er wordt al veel in geïnvesteerd. Gertjan Arts nodigt de diverse belanghebbenden uit vanuit dit gegeven het gesprek met elkaar aan te gaan, vanuit de al aanwezige positieve grondhouding.

Stelling 2
De kernen moeten ophouden met groeien aan de buitenkant, als we iets nieuws bouwen moet het binnen de bebouwde kom gebeuren.

Per kern wordt deze stelling behandeld:

Heesch
J. Ruys, Heesch
Het gebied tussen Heesch-west en Heesch moet worden opgenomen als groene buffer. Dit staat verkeerd op de kaart.

De volgende vraag wordt gesteld: "Er moet veel kleine industrie worden weggekocht voor de ontwikkeling van Westzijde Heesch. Is dit niet erg duur?" Reactie Eric Daandels: De ingetekende ontwikkeling is slechts een grof kader. Dit wordt niet binnen 15 jaar volgebouwd.

Eric Daandels vraagt hoe stedelijk er gebouwd mag worden in Bernheze. De volgende reacties komen op deze vraag:
- De gemeente mag niet heel veel harder groeien; 30.000 inwoners is meer *dan genoeg;*

- Er mag niet hoger worden gebouwd dan de hoogste boom in het dorp;
- Iedere kern verdient haar eigen hoogtepunt, soms is dat een kerk, soms een nieuw gebouw;
- Er mag niet te dicht worden gebouwd; er moet ook (groene) ruimte zijn in de kernen; durf dus met groen te werken binnen de kernen.
- Er mogen eventueel wat uitbreidingen komen; maar er moet genoeg ruimte zijn voor de natuur;
- Vooral in Heesch moet binnen de bestaande kern aan structuurversterking gewerkt worden; meer ruimtelijke samenhang is nodig; er moet niet alleen worden uitgebreid, inbreiding is ook een goede mogelijkheid.

Nistelrode

Dhr. Linders, namens ondernemend Bernheze

Waar is uitbreiding mogelijk voor kleinschalige bedrijvigheid? Dit komt nu te weinig aan bod. Vooral in de kernrandzones moet hier ruimte voor ter beschikking komen. Reactie Gertjan Arts: er zal nog eens expliciet worden gekeken naar de kleinschalige bedrijvigheid en startende ondernemers.

Dhr. C. v.d. Berg, IVN

Kijk naar de ondergrond. Ten westen van Nistelrode kan niet gebouwd worden door de kweldruk aldaar. Andere aanwezigen spreken dit tegen. De uitbreidingsmogelijkheden moeten nog eens goed worden bekeken.

Dhr. v.d. Ven

Bouw betaalbare woningen voor de jeugd. Er moet meer grond ter beschikking worden gesteld om woningen voor de jeugd te bouwen.

Reactie Eric Daandels: De gemeente gaat hier op inzetten door middel van bijvoorbeeld het initiëren van CPO-projecten (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Er zal grond uitgegeven worden voor deze projecten.

Vorstenbosch

B. v. Kessel, Dorpsraad Vorstenbosch

In het Dorpsontwikkelingsplan (DOP), dat op dit moment wordt opgesteld, zal worden gepleit voor een inbreidingsprogramma. Ook wordt gesteld dat 5 won/jaar te weinig is. Dit zou eerder 7 tot 8 won/jaar moeten zijn. Dit geeft meer kansen voor de eigen jeugd. Ook moeten de seniorenwoningen gemoderniseerd worden of vervangen worden door nieuwe woningen.

M. de Bont, Heeswijk-Dinther

De zuidkant van Vorstenbosch is veel geschikter voor uitbreiding dan de nu aangegeven west- en oostkant. Vanwege de natuurlijke kwaliteiten aan de noordkant is het beter om uit te breiden richting Leygraaf.

Ook wordt gevraagd wat met “centrum-agrarisch” wordt bedoeld. Is dit dorps of iets moderns? Er moet meer duidelijkheid komen over de beeldkwaliteit die dit met zich meebrengt.

Heeswijk-Dinther

Dhr. Dortmans, Heeswijk Dinther

Het is jammer dat er zo lang wordt gewacht met het bouwen van nieuwe verzorgingscomplexen in Heeswijk- Dinther.

Reactie Eric Daandels: Er is door Bernezorg een keuze gemaakt om het oude gebouw niet meer te gebruiken. Om het pand niet lang leeg te laten staan, dat vandalisme teweeg brengt, is dit gebouw gesloopt. Bernezorg heeft De Kleine Meierij als samenwerkingspartner en de gemeente verwacht binnenkort de eerste concrete schetsen voor het nieuwe gebouw.

Verschillende reacties

- Het wonen in het groen aan de oostkant is wonen in een LOG. Waarom is gekozen voor dit soort overlappingen ? Moet dat gebied niet verder naar het westen liggen?
- Worden de gebieden die zijn aangegeven tegelijk ontwikkeld? Antwoord van Gertjan Arts is dat dit gefaseerd zal worden gedaan.
- De landschapszone naar de Heeswijkse bossen moet worden opengehouden.

Dhr. v.d. Berg, Schijndel

Hoe wordt ruimte voor ruimte ingepast in de visie? Reactie Eric Daandels: De ruimte voor ruimte locaties vallen binnen het kleinschalig wonen in het groen zoals op de kaarten is aangegeven.

Loosbroek

Er wordt opgemerkt dat de uitbreiding richting het zuidoosten niet logisch lijkt, omdat je zo naar een LOG toetrekt. Ook staan hier nu een aantal bedrijven. Uitbreiden richting het westen lijkt een beter alternatief.

3. Afsluiting

Gertjan Arts vraagt tenslotte nog hoe de aanwezigen, in een eerste reactie, staan tegenover samenwerking of fusie met de gemeente Maasdonk, een 'gratis volksraadpleging' voor de aanwezige gemeenteraadsleden met het oog op de actuele discussie over dit onderwerp:

1. Maasdonk en Bernheze opereren zelfstandig: 25 aanwezigen
2. Maasdonk en Bernheze werken innig samen: 15 aanwezigen
3. Maasdonk en Bernheze fuseren: 10 aanwezigen
4. Neutraal: 50 aanwezigen

Wethouder Eric Daandels houdt een slotwoord waarbij de aanwezigen en de sprekers worden bedankt voor de inbreng. Er is veel ter sprake gekomen tijdens de debatavond. Het is nu zaak om deze informatie te gaan verwerken in de structuurvisie. Van de debatavond wordt een verslag gemaakt. Dit wordt meegenomen in de vergadering van de Commissie Ruimtelijke Zaken op maandag 14 september, waar de 'kaderstellende notitie' staat geagendeerd. Daarna komt op 1 oktober de kaderstellende notitie in de gemeenteraad. De vaststelling van de Structuurvisie Bernheze 2010-2025 wordt, na een inspraak-procedure, begin 2010 verwacht.

Bijlage 3 - Wijzigingen als gevolg van inspraak

De ter inzage legging heeft plaatsgevonden van maandag 26 oktober tot 7 december 2009. In deze periode kon iedereen een reactie geven. De publicatie voor de ter inzage legging stond in de Bernhezer van 22 oktober en de documenten lagen in de bibliotheken van Nistelrode en Heeswijk-Dinther, de gemeenschapshuizen Vorstenbosch en Loosbroek en in het gemeentehuis te Heesch. De ontwerpstructuurvisie is voor vooroverleg aan provincie, waterschap en buurgemeenten toegezonden.

Er zijn 10 reacties ontvangen. Naast de reacties uit de inspraak en vooroverleg zijn er ook interne reacties gekomen. Deze opmerkingen zijn als ambtshalve wijzigingen aangemerkt. Het totaaloverzicht aan reacties en de beantwoording daarvan is weergegeven in de notitie 'Verslag inspraak en vooroverleg ontwerpstructuurvisie Bernheze'.

Hier wordt een totaaloverzicht gegeven van de aanpassingen die naar aanleiding van de in-spraakreacties, het vooroverleg en de ambtshalve wijzigingen worden doorgevoerd. Doorgevoerde wijzigingen zijn:

1. De figuur op pagina 69 is aangepast zodat er duidelijker te lezen is waar de sportvelden liggen.
2. De structuurvisie wordt aan de zuidzijde van Nistelrode aangepast en tegen de be-bouwde kom tussen de straten Achterstraat en Delst wordt de aanduiding 'afronding dorpsrand' toegevoegd.
3. De omgeving van de Akkerweg is niet goed overgenomen uit het bestemmingsplan en de structuurvisie wordt op dit onderdeel aangepast. De aanduiding 'afronding dorps-rand' wordt toegevoegd in de noordoost hoek van Vorstenbosch.
4. De omschrijving wordt aangepast op deze informatie. Er wordt tekstueel onderscheidt gemaakt tussen de beken de Aa en de Leijgraaf.
5. Wij zullen een omschrijving van de waterbergingsgebieden opnemen. Er ontstaat echter een strijdigheid met de aanduiding LOG's waardoor wij het opgemerkte over bedrijfsuit-breidingen volgens de 'normale proporties' koppelen aan de bedrijfsuitbreidingen die zijn afgesproken in het kader van de reconstructieplannen en in de structuurvisie zijn omschreven onder 5.3.5. LOG. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven of overige ka-pitaalintensieve ontwikkelingen zullen in deze gebieden niet zijn toegestaan.
6. De waterbergingsgebieden worden op de kaart Ruimtelijk Casco - Structuurvisie Bernheze toegevoegd.
7. In de structuurvisie wordt de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart en de IKAW opgenomen.
8. De meest noordelijke evz (ter hoogte van de breuk) wordt verwijderd en net ten zuiden van Nistelrode wordt een gedeelte evz toegevoegd.
9. De waterloop de Grote Wetering wordt aangepast.
10. Drie nieuwe wegen worden ingepast op de kaart t.w.: Noordoostelijke randweg Hees-wijk-Dinther, Ontsluiting Heesch-West en Westtangent Heesch.
11. Twee bestaande lokale wegen worden toegevoegd: Laar in Nistelrode en de lokale verbinding naar Uden.
12. Het uitvoeringsprogramma wordt op het onderdeel kostenverhaal aangevuld met de begrippen toerekenbaarheid, profijt en proportionaliteit om concreter aan te geven hoe we om willen gaan met deze aspecten.
13. In de tekst is verduidelijkt dat de bebouwingsclusters en bebouwingsconcentraties na-der uitgewerkt dienen te worden voordat deze kunnen worden ingezet voor de provinciale ruimte voor ruimte regeling of het Raadsvoorstel 'Ruimte voor Ruimte (verbreed), Buitengebied in Ontwikkeling en verplaatsen intensieve veehouderijen'.

Bijlage 4 - Uitvoeringsprogramma Wonen

Het woonprogramma is afgestemd op de Woonvisie zoals die in 2008 is vastgesteld door de gemeenteraad. Daarnaast is het programma wonen gebaseerd op de ontwikkelingen zoals die door de Provincie Noord-Brabant worden voorzien. Daarbij gaat het in het bijzonder om de prognoses voor de bevolkingsontwikkeling. De provincie ziet daarin pas op de langere termijn een ontwikkeling die de woningbouw in Bernheze zou kunnen afremmen. Dat wil zeggen dat in de komende jaren rond de 130 woningen gebouwd moeten worden om aan de behoefte van de Bernhezer bevolking te blijven voldoen. Deze bouwproductie kan, als een gemiddelde, gehandhaafd blijven tot ongeveer 2020-2025. De productie spitst zich niet toe tot een bepaalde kern van Bernheze. Hoewel het zwaartepunt wel in één kern, Heesch, komt te liggen. Dit als gevolg van de uitbreidingslocatie Westzijde Heesch.

In de navolgende tabellen is per kern een uitwerking gegeven van de bouwproductie in de komende jaren. Daarbij is per bouwlocatie aangegeven welk deel voor de sociale sector ontwikkeld wordt en welk deel voor de markt. Ook is een ruwe fasering aangegeven. Deze tabellen worden jaarlijks bijgesteld. In deze tabellen is niet opgenomen een aantal of een percentage dat bestemd is voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO). Er wordt gestreefd 10% van de totale opgave per jaar vrij te houden voor deze vorm van bouwen.

Heesch

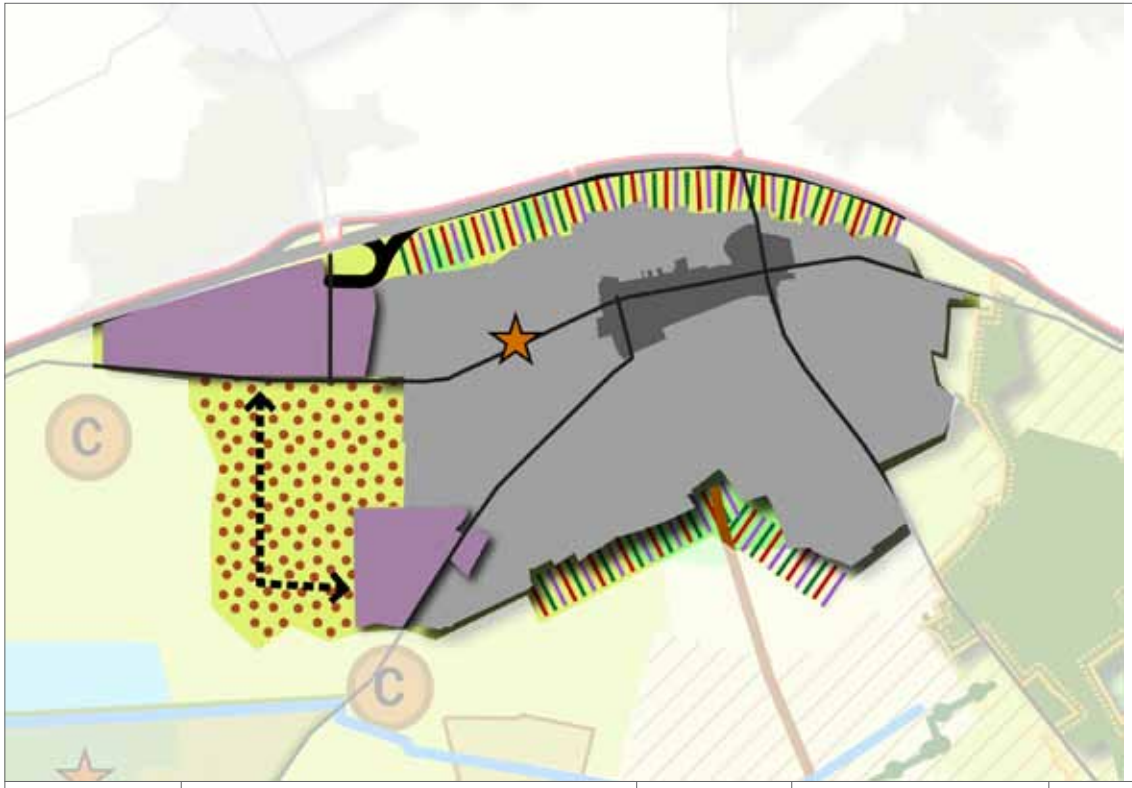

Locatie:	Woonmilieu:			Aantal	Verdeling	Fasering	Kostenverhaal/verevening	RO-procedure
	Zoekgebied wonen	Afronding dorpsrand	Inbreiding	(60-70 p/j)	% sociaal-markt			
Westzijde	Zoekgebied wonen			1000	55/45	2012-2025	Ntb	Ntb
Noordzijde	Afronding dorpsrand			25	0/100	2012-2020	Ntb	Ntb
Zuidzijde	Afronding dorpsrand			50	20/80	2012-2020	Ntb	Ntb
Inbreiding	Stationsplein, Centrum en herstructurering			160	40/60	2011-2020	Ntb	Ntb

Heeswijk-Dinther

Locatie:	Woonmilieu:			Aantal (25-30 p/j)	Verdeling % sociaal-markt	Fasering	Kostenverhaal/verevening	RO-procedure
	Zoekgebied wonen	Afronding dorpsrand	Inbreiding					
NO-zijde (Rodenburg)	Afronding dorpsrand			45	40/60	2015-2020	Ntb	Ntb
Westzijde	Zoekgebied wonen+afronding dorpsrand			20	10/90	2012-2025	Ntb	Ntb
Inbreiding	D'n Tol, Ter Weer, Oud-Bernrode, Abdijstraat			80-100	30/70	2011-2015	Ntb	Ntb

Nistelrode

Locatie:	Woonmilieu:			Aantal	Verdeling	Fasering	Kostenverhaal/verevening	RO-procedure
	Zoekgebied wonen	Afronding dorpsrand	Inbreiding	(20-25 p/j)	% sociaal-markt			
Weijen	Zoekgebied wonen+Afronding dorpsrand			200	40/60	2015-2025	Ntb	Ntb
Zwarte Molen	Zoekgebied wonen			150	50/50	2012-2020	Ntb	Ntb
Inbreiding	Centrumlocaties			90	10/90	2011-2020	Ntb	Ntb

Vorstenbosch

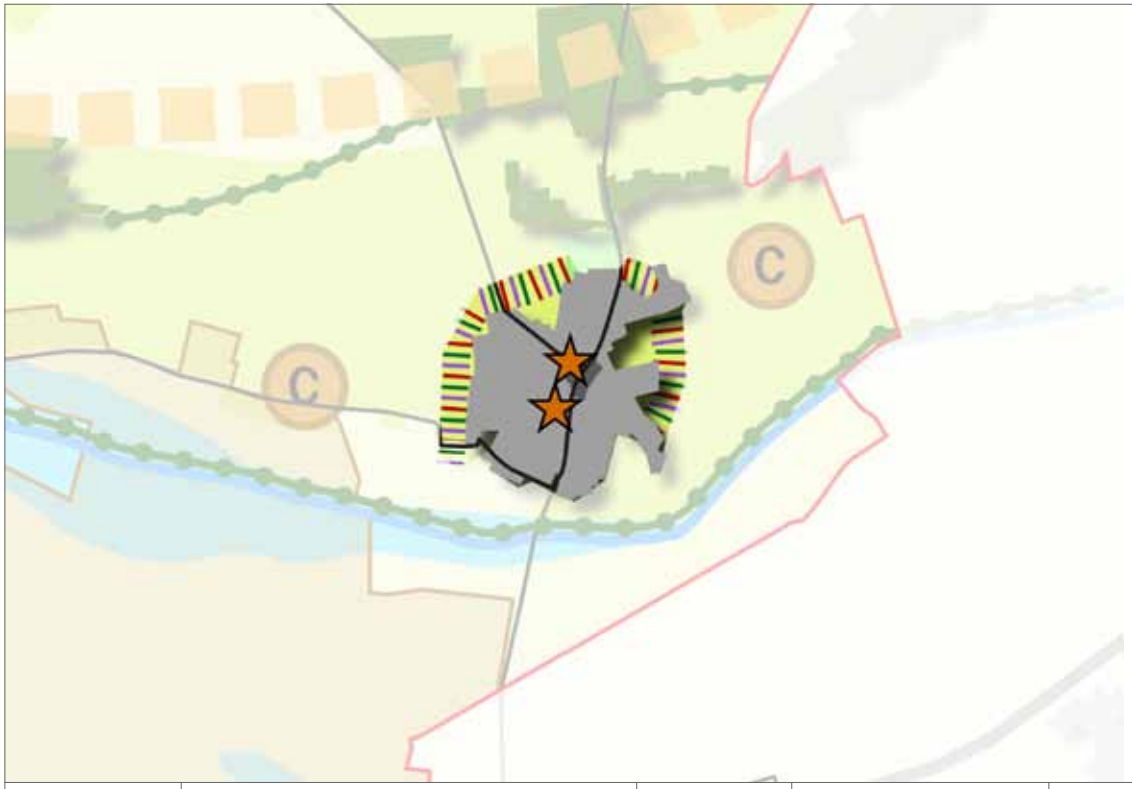

Locatie:	Woonmilieu:			Aantal	Verdeling	Fasering	Kostenverhaal/verevening	RO-procedure
	Zoekgebied wonen	Afronding dorpsrand	Inbreiding	(5-10 p/j)	% sociaal-markt			
De Helling	Zoekgebied wonen			25-30	50/50	2010-2015	Ntb	Ntb
Peelstraat-Rietdijk	Afronding dorpsrand			15	0/100	2011-2013	Ntb	Ntb
Inbreiding	Centrumlocaties			10-15	40/60	2011-2020	Ntb	Ntb

Loosbroek

Locatie:	Woonmilieu:			Aantal	Verdeling	Fasering	Kostenverhaal/verevening	RO-procedure
	Zoekgebied wonen	Afronding dorpsrand	Inbreiding	(5-10 p/j)	% sociaal-markt			
Molenhoeven-Hanenberg	Zoekgebied wonen			35	45/55	2012-2015	Ntb	Ntb
Inbreiding / afronding	Diverse locaties			15	30/70	2011-2025	Ntb	Ntb